

Fylkesmannen i
NORDLAND

- vinker til Nordlands beste

Forvaltningsplan

For Grunnfjorden naturreservat 2013-2022

Miljøvernavdelinga

Rapport nr. 7/2013

Foto:

Forsidebilde: Sangsvaner og demontert kraftlinje (Foto: Espen O. Henriksen/Fylkesmannen i Nordland)

Bilder i rapporten er tatt av Espen O. Henriksen dersom ikke fotograf er oppgitt.

Forord

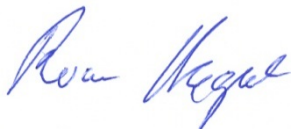
Grunnfjorden naturreservat ble vernet ved kongelig resolusjon av 21. desember 2000. Verneforskriftens kap. VII sier: *Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre forvaltningstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av forvaltningstiltakene.* Fylkesmannen i Nordland er forvaltningsmyndighet for området.

Fylkesmannen i Nordland startet arbeidet med forvaltningsplanen i september 2011. Det ble sendt ut oppstartsmelding til berørte grunneiere, organisasjoner og myndigheter. Det ble også avholdt et åpent informasjonsmøte på Myre. Utkast til forvaltningsplan ble sendt på høring i januar 2013.

Fylkesmannen har utarbeidet forvaltningsplanen i samarbeid med Øksnes kommune, og ut fra innspill fra berørte interesser. En referansegruppe bestående av kommunen, representant for grunneiere og representant for Norsk ornitologisk forening har bistått Fylkesmannen i prosessen.

Fylkesmannen vil takke alle som har kommet med innspill til arbeidet. Vi håper at forvaltningsplanen kan bidra til å ivareta verneverdiene i Grunnfjorden naturreservat.

Bodø, 3.6.2013

fylkesmiljøvernssjef
Fylkesmannen i Nordland

Innhold

Forord	2
Oppsummering	5
1. Innledning	6
2. Grunnfjorden naturreservat	7
2.1 Områdebeskrivelse	7
2.2 Brukshistorie	8
2.3 Naturfaglige verdier	8
2.3.1 Vegetasjon og naturtyper	9
2.3.2 Fugl	12
2.3.3 Pattedyr	16
2.3.4 Andre arter	16
3. Bevaringsmål	16
3.1 Bevaringsmål – vegetasjon	17
3.2 Bevaringsmål - fugler	18
4. Brukerinteresser	19
4.1 Verneforskrift og andre rammer	19
4.2 Primærnæring – landbruk	20
4.2.1 Status og mål	20
4.2.2 Rammer og regelverk	21
4.3 Jakt og fiske	22
4.3.1 Status og mål	22
4.3.2 Rammer og regelverk	22
4.4 Friluftsliv og rekreasjon	24
4.4.1 Status og mål	24
4.4.2 Rammer og regelverk	24
4.5 Undervisning og forskning	25
4.5.1 Status og mål	25
4.5.2 Rammer og regelverk	25
4.6 Tekniske inngrep	26
4.6.1 Status og mål	26
4.6.2 Rammer og regelverk	27
4.7 Motorisert ferdsel	28
4.7.1 Status og mål	28
4.7.2 Rammer og regelverk	28
4.8 Forurensing	30
4.8.1 Status og mål	30
4.8.2 Rammer og regelverk	30
4.9 Kulturminner	30

4.9.1	Status og mål.....	30
4.9.2	Rammer og regelverk	31
5.	Forvaltningsoppgaver og tiltak.....	31
5.1	Oppsyn	31
5.1.1	Status og mål.....	31
5.1.2	Retningslinjer	32
5.1.3	Tiltak	32
5.2	Skjøtsel	32
5.2.1	Status og mål.....	32
5.2.2	Retningslinjer og lovverk.....	33
5.2.3	Tiltak	34
5.3	Overvåkning.....	34
5.3.1	Status og mål.....	34
5.3.2	Retningslinjer	35
5.3.3	Tiltak	35
5.4	Informasjon og tilrettelegging.....	35
5.4.1	Status og mål.....	35
5.4.2	Retningslinjer	36
5.4.3	Tiltak	36
6.	Saksbehandling.....	36
6.1	Forvaltningsmyndigheter	36
6.2	Lovverk, føringer og forvaltning	37
6.2.1	Verneforskriften, naturvernloven og naturmangfoldloven	37
6.2.2	Forholdet til andre lovverk	37
6.2.3	Forvaltning av verneforskriften	38
6.2.4	Randsoner til verneområder	39
6.2.5	Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner	39
6.2.6	Generelle retningslinjer for saksbehandling.....	40
7.	Forvaltningsplanens varighet	41
8.	Lover og forskrifter	41
9.	Litteratur	41
10.	Vedlegg	42

Oppsummering

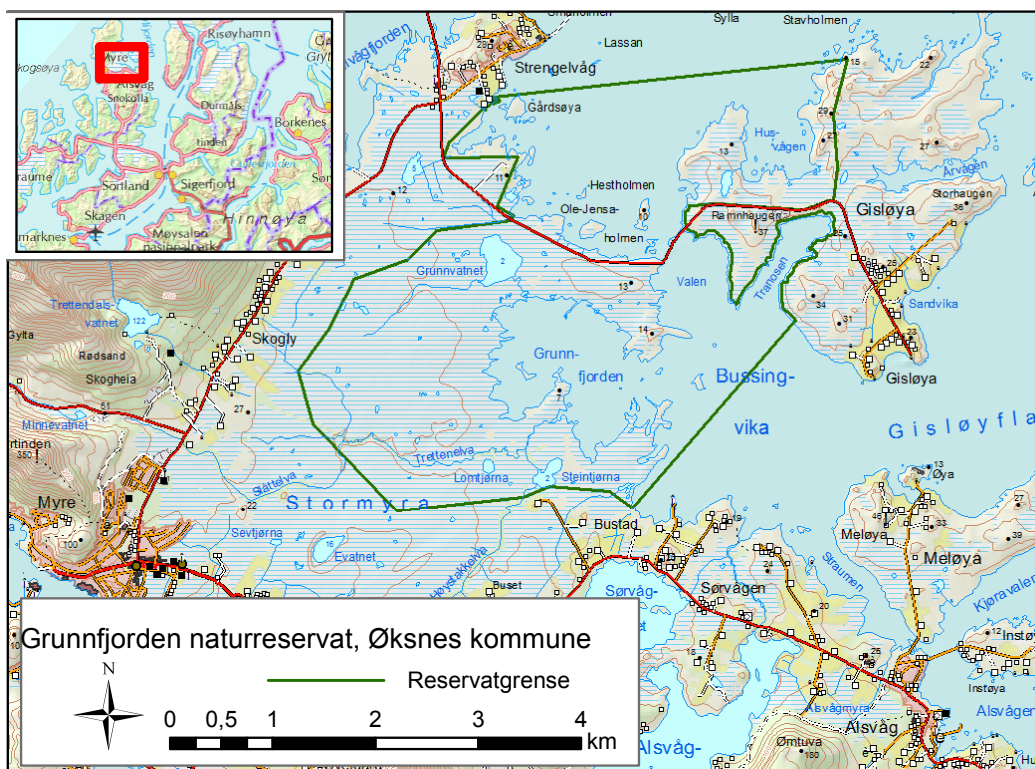
Grunnfjorden naturreservat ble fredet som naturreservat 21. desember 2000, etter at området hadde vært midlertidig vernet siden 1980. Formålet med vernet er: *å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å sikre våtmarksområdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider, samt å bevare et botanisk verdifullt strandengområde.*

Naturreservatet omfatter store myrområder med flere små elver og vann, langgrunne strandområder med store tidevannsareal, samt marine gruntvannsområder med øyer, holmer og skjær. Berggrunnen i reservatet ligger de fleste steder under mektige løsmasser og/eller torvjord og får derfor liten betydning for flora og vegetasjonstyper.

Reservatet er verdifullt både på grunn av sin betydning for fuglelivet, og ut fra naturtypene i området. Området er spesielt kjent som en av Norges nordligste store overvintringslokaliteter for sangsvane. Reservatet er også svært viktig som rasteområde for trekkende ande- og vadefugler, både om våren og på høsten. Myrområdene på Stormyra består av det som på fagspråket heter *et kompleks av flere intakte eksentriske høgmyrer*. Området er såpass spesielt at det er vurdert som nasjonalt viktig for vårt biologisk mangfold. Det samme gjelder for det store og varierte strandengkomplekset rundt Grunnfjorden.

Området har spor av menneskelig bruk tilbake fra eldre jernalder, men i dag er reservatet så å si ubebygget, med unntak av kraftledninger som krysser deler av reservatet. Reservatet brukes i dag til utmarksbeite av storfe. Tidligere har det også vært sauebeite og forsøk på multekultivering i området. I senere år har det vært drevet noe jakt på rødrev og mink. På Gisløya går en mye brukt tursti delvis innenfor reservatet.

Arbeidet med forvaltningsplanen har ikke avdekket store interessemotsetninger mellom vernet og dagens bruk av området. Dagens moderate beitetrykk vurderes som positivt for vegetasjonen i reservatet. Tidligere problem med kollisjoner mellom sangsvaner og kraftledning forventes å bli mye mindre etter at en problematisk strekning luftledning ble lagt i jordkabel i 2012. På Gisløya er det en motsetning mellom en gammel etablert parkeringsplass ved turstien og vernebestemmelsenes forbud mot motorferdsel innenfor reservatgrensen. Av hensyn til friluftslivsinteressene vil Fylkesmannen foreslå en grensejustering som kan legge til rette for etablering av lovlig parkeringsplass nær turstiens start.

Figur 1: Grunnfjorden naturreservat

1. Innledning

Grunnfjorden naturreservat i Øksnes kommune ble fredet ved kongelig resolusjon av 21. desember 2000. Fredningen etterfulgte et midlertidig vern av Grunnfjorden-området som ble vedtatt av Miljøverndepartementet 11.6.1980. Grunnfjorden naturreservat dekker et totalareal på ca. 14.724 dekar (daa), hvorav ca 7.500 daa er landareal, ca 500 daa er ferskvann og ca 6.700 daa er sjøareal (se figur 1 og vedlegg 3). Litt over halvparten av landarealet er fordelt på en rekke private grunneiere, mens Øksnes kommune eier et betydelig område på den sentrale delen av Stormyra (nord for Trettenelva og vest for Grunnfjorden/Grunnvatnet).

Den 17.4.2013 meldte Miljøverndepartementet Grunnfjorden naturreservat inn som foreslått nytt Ramsarområde. Dette innebærer at reservatet trolig vil komme med på Ramsar-konvensjonens liste over internasjonalt viktige våtmarksområder.

Formålet med fredningen er: «å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv, særlig på grunn av det rike og spesielle fuglelivet. Det er spesielt viktig å sikre våtmarksområdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider, samt å bevare et botanisk verdifullt strandengområde.»

Som grunnlag for vernet ble området kartlagt på 70-tallet (Ellefsen m. fl. 1979, Fylkesmannen i Nordland, 1985). For å skaffe oppdatert informasjon ble det gjennomført ny kartlegging av både fugl og naturtyper i 2010 (Larsen og Wergeland Krog (2010), se kapittel 2.3).

Grunnfjorden naturreservat sett fra vest. Stormyra i forgrunnen og Gisløya i bakgrunnen. Selve Grunnfjorden ligger i høyre halvdel av bildet.

Naturreservat er naturmangfoldlovens strengeste form for områdevern. Verneforskriften for Grunnfjorden naturreservat ble opprinnelig gitt med hjemmel i naturvernloven av 1970. I 2009 ble naturvernloven erstattet med naturmangfoldloven, noe som innebar at forvaltning av verneområder ble videreført etter den nye loven. Verneforskriften fra 2000 gjelder fortsatt, bortsett fra at forskriftens kap. VIII om unntak er erstattet med naturmangfoldlovens § 48 (se kapittel 6 for flere detaljer om forholdet mellom naturmangfoldloven og verneforskriften).

Forvaltningsplaner for naturreservat lages etter en felles mal, men tilpasses hvert enkelt verneområde med tilhørende forskrift. Verneforskriften setter rammene for forvaltningsplanen, og forvaltningsplanen kan derfor ikke utforme retningslinjer som går ut over det som er hjemlet i verneforskriften.

En forvaltningsplan er et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. Hensikten med en forvaltningsplan er at den skal sikre en forutsigbar og enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, skjøtsel, informasjon og tilrettelegging. Forvaltningsplanen er ikke juridisk bindende, men gir retningslinjer for forvaltningen av området.

Forvaltningsplanen for Grunnfjorden er delt i to hoveddeler. Den første delen gir en beskrivelse av verneverdier og brukerinteresser, mens den andre delen omhandler forvaltningsmessige oppgaver, tiltak og saksbehandling. Det er gjort kostnadsoverslag og satt opp hvem som er ansvarlig for de ulike tiltakene.

Sametinget har meldt at de ikke ser behov for at det etableres arbeidsutvalg for arbeidet med forvaltningsplan for Grunnfjorden. Sametinget har heller ikke sett behov for å konsultere med Fylkesmannen i Nordland angående prosessen. Det har ikke kommet fram samiske interesser under arbeidet med forvaltningsplanen.

En referansegruppe bestående av representanter for Øksnes kommune, Strengelvåg og Vedhøggen utmarkslag, og Norsk ornitologisk forening Vesterålen har bidratt i prosessen.

2. Grunnfjorden naturreservat

2.1 OMRÅDEBESKRIVELSE

Grunnfjorden naturreservat ligger i Øksnes kommune nord på Langøya i Vesterålen, noen få kilometer nordøst for kommunesenteret Myre. Naturreservatet omfatter store myrområder med flere små elver og vann, langgrunne strandområder med store tidevannsareal, samt

marine gruntvannsområder med øyer, holmer og skjær. Den største delen av landarealet består av myrområdene rundt Grunnfjorden på Langøya (Stormyra). I tillegg omfatter reservatet landområder rundt Husvågen på Gisløya, samt en rekke mindre holmer og skjær som stort sett er landfaste med Langøya ved fjære sjø. Gruntvannsområdene består av selve Grunnfjorden, Valen og Tranosen (sør for Gisløya), Husvågen (nord for Gisløya), samt den nordvendte bukta mellom Gisløya og Strengelvåg. Det største ferskvannet er Grunnvatnet (134 daa) nordvest for Grunnfjorden, i tillegg er det en rekke mindre tjern, hvorav de største er Lomtjønna og Steinvatnet, som begge ligger sør for Grunnfjorden. Reservatets høyeste punkt er en høyde på 29 meter på nordre del av Gisløya.

Berggrunnen i reservatet ligger de fleste steder under mektige løsmasser og/eller torvjord og får derfor liten betydning for flora og vegetasjonstyper. Den består av båndgneis med amfibolitt og beslektede bergarter. Løsmassene er dels morenemasse (flere mindre randmorener) med sand, grus og stein, og dels marine strandavsetninger (sand, silt og leire).

Naturgeografisk ligger Grunnfjorden i mellomboreal vegetasjonssone og klart oseanisk vegetasjonsseksjon (Mb-O2) (Moen 1998). Klimaet i Grunnfjorden er typisk for nordlandskysten, med relativt milde vintre, kjølige sommere, og mest nedbør på høsten. Kommunesenteret Myre (20 m. o. h., ca. 2,5 km fra reservatet) har normaltemperatur i januar på - 2,0 °C, julinormal på 11,6 °C, og normal årsnedbør på 1380 mm/år (Meteorologisk instutt, 2012).

2.2 BRUKSHISTORIE

Det eldste synlige spor av menneskelig bruk i dagens reservat finner man ved Husvågen på Gisløya, der man kan se konturene av en hustuft. Trekull fra hustuften er datert til å være fra ca. år 500 (eldre jernalder). Sørøst for Tranosen (også på Gisløya) er det naustuffer og båtstøer, som også antas å stamme fra jernalderen. Disse kulturminnene er på grunn av sin alder automatisk fredet etter kulturminneloven.

I dag er reservatet så å si ubebygget. De eneste bygningene er en liten hytte sørøst for Grunnvatnet og en koblingsstasjon for elektrisk jordkabel rett sør for fylkesvei 937.

Området har tidligere vært brukt som utmarksbeite, sannsynligvis mest av sau. I de siste årene har det kun vært storfe på beite innenfor reservatet, nærmere bestemt i områdene sør og sørøst for Grunnfjorden. Rundt Grunnvatnet og Grunnfjorden har det trolig beitet sau inntil for få år siden, mens utmarksbeite på Gisløya ligger lengre tilbake i tid (Larsen og Wergeland Krog, 2010).

Før området ble midlertidig vernet i 1980 ble det gjort forsøk på multekultivering. Dette har gitt pløyespor som ennå er synlige over et areal på ca. 37 daa øst for Grunnvatnet.

2.3 NATURFAGLIGE VERDIER

Kunnskapen om naturverdiene i reservatet er sammenstilt i rapport av Larsen og Wergeland Krog (2010). Rapporten er basert på en kartlegging gjennomført i 2010 og tidligere biologiske undersøkelser i området. Området ble blant annet undersøkt i forkant av vernet (Ellefsen m.

fl., 1979, Fylkesmannen i Nordland, 1985) og som del av kartlegging av botaniske verdier på havstrender i Nordland (Elven m.fl., 1988).

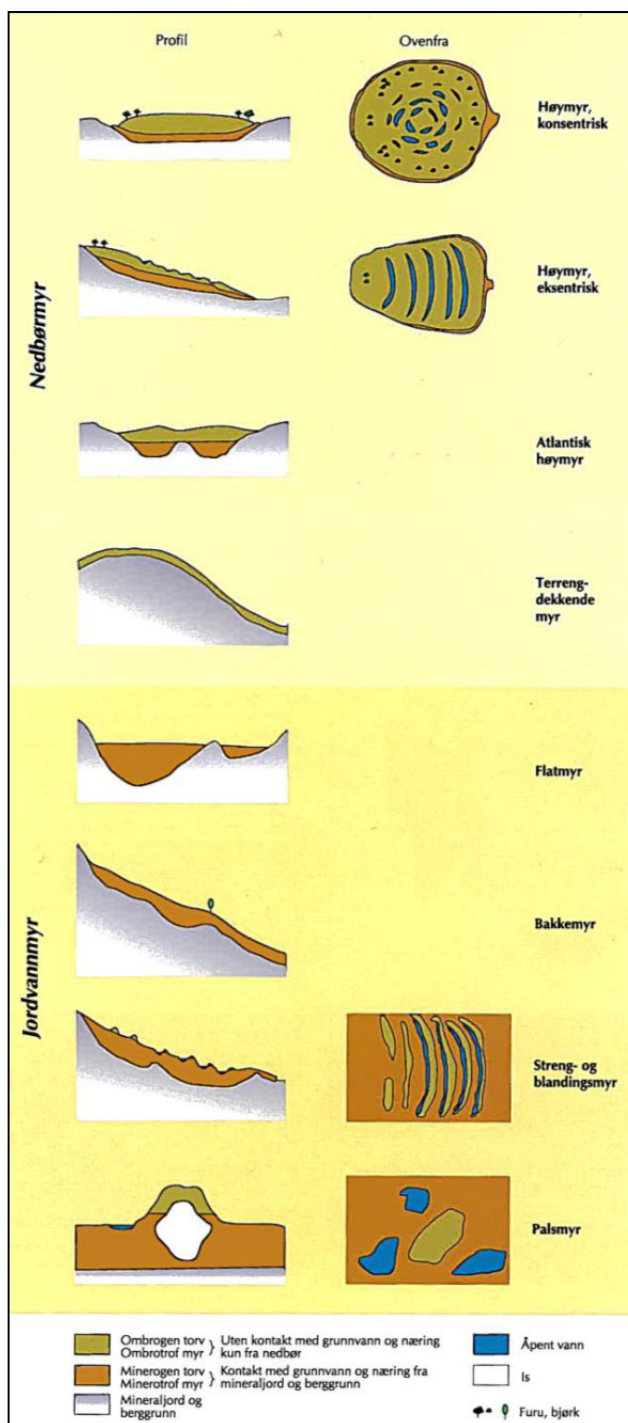
2.3.1 Vegetasjon og naturtyper

Reservatets landvegetasjon er dominert av myrområder, og da spesielt høgmyrkomplekset Stormyra. I tillegg finner man betydelige arealer med varierte havstrandmiljøer, noe fjell- og lyngheier, og en ubetydelig mengde løvskog (ved deler av Trettenelva).

Høgmyrer, som de på Stormyra, har høyeste punkt inne på myra, slik at store deler av myrvegetasjonen kun får sin vannforsyning fra nedbør (nedbørmyr, ombrotrof myr, se figur 2). I kantene av høymyrene og på flatene nede ved Grunnfjorden er det også innslag av jordvannmyrer, deriblant store høystarrmyrer langs Trettenelva og Steinvatnet. Nord for Grunnfjorden, på Fjærneset og langs østsiden av Husvågen er det ikke høgmyr, men varierte terrengdekkende myrer, med blant annet ombrotrof tuemyr og jordvannpåvirkede fastmatter¹.

I havstrandmiljøene registrerte Larsen og Wergeland Krog mange forskjellige utforminger av vegetasjonstyper i kategoriene saltgras/ishavsstarr-salteng (U4), øvre salteng (U5), brakkvannsenseng (U7) og sumpstrand (U9). Generelt er disse miljøene i liten grad avhengig av skjøtsel, men noen av typene, blant annet sumpstrandarealene, drar fordel av moderat beiting. Langs Grunnfjorden dominerer smale belter med øvre salteng sammen med mindre strandmyrer, mens det på sørøstsiden og mot Bussingvika er et bredere spekter av forskjellige saltenger og brakkvannsensenger. Både sørøst for Grunnfjorden, ved Gisløyvalen og i Husvågen ble det registrert fjæresaltgraseng (U4a), saltsviveng (U5a), salteng av rødsvingel-fjøre-koll-tiriltinge-utforming (U5 c), fjæresivakseng (U7a) og fjærestarreg (U7b).

¹ **Fastmattermyr** er myr med sammenhengende vegetasjonsdekke som er fast å gå på.

Figur 2: Skjematiske framstillinger av noen hovedtyper myr ut fra myrenes form og vanntilgang (Moen 1998).

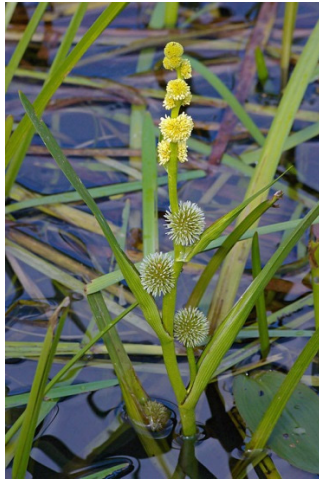

Fjæresivakseng nord for Gisløyvalen (lokalitet Gisløyvalen N, jf. tab. 1.) Foto: Bjørn Harald Larsen

Sør for Båtneset på Gisløya ligger ei sandstrand med svakt utviklet forstrand/fordyne med strandring og tydelig flerårig tangvoll av lågurt-utforming. Fjærneset og Båtneset har også partier med lynghei og fattig strandberg.

Larsen og Wergeland Krog registrerte ingen rødlistede plantearter, og de omtaler karplantefloraen som "generelt ganske artsfattig". Broddtelg og småhavgras er vurdert som plantegeografiske interessante funn, da disse er uvanlige i regionen. I Husvågen vokser også dvergmaure og stautpiggnopp, som heller ikke har stor utbredelse i Vesterålen. I følge Larsen og Wergeland Krog inneholder reservatet åtte lokaliteter med verdifulle naturtyper (tabell 1, figur 3). I tillegg kan det være ålegrasenger i gruntvannsområdene innenfor reservatet, men dette er ikke undersøkt. To av de åtte lokalitetene ble vurdert til verdi A - svært viktige («nasjonal verdi»), nemlig området med intakte eksentriske høgmyrer på Stormyra og strandengkomplekset rundt Grunnfjorden.

Høgmyrområdet på Stormyra domineres av nedbørmyrvegetasjon (veksling mellom ombrotrof tuemyr (J2), ombrotrof fastmattemyr (J3) og ombrotrof mykmatte/løsbunnsmyr). I kanten av høgmyrene og på flatene mot Grunnfjorden finner man også innslag av jordvannmyrvegetasjon (minerotrofe myrer), både intermediær fastmyr (L2) og høystarmyr av

Stautpiggnopp (foto: Christian Fischer), broddtelg (fra Moore, 1857) og dvergmaure (foto: Dalgial). Forekomsten av broddtelg regnes som plantegeografisk interessant, mens dvergmaure og stautpiggnopp bare opptrer flekkvis i Vesterålen

flaskestarr-trådstarr-utforming (L4a). Myra omfatter også tilstøtende arealer utenfor naturreservatets grenser. Området er generelt artsfattig med dominans av typiske fattigmyrsarter som torvmyrull, multe, krekling, skrubbær, røsslyng og duskmyrull. Utover tuene på myra vokser det en del skjørbuksurt, muligens som resultat av spredning med tyvjo.

Strandengkomplekset rundt Grunnfjorden omfatter havstrandmiljøer i varierende bredde rundt Grunnfjorden og ut i Bussingvika og sør til Bustad. Langs Grunnfjorden finner man hovedsakelig smale belter med øvre salteng (U5) og mindre strandmyrer (U9c). I den sørøstre delen er havstrandmiljøene mer varierte, og med tydelig sonering. Her finnes vegetasjonstypene nedre salteng med fjæresaltgrass (U4a), midtre salteng med ishavsstarr (U4c) og øvre salteng (mest av utforming rødsvingel-fjørekoll-tirlunge U5c, men også utformingene ren rødsvingel U5b, grusstarr U5e og saltsiv U5a). I tilknytning til brakkvannsdammer er det i tillegg fjæresivakseng (U7a), fjærestarheng (U7b) og pølstarrsummer (U7d), samt hesterumpedominert vannvegetasjon (U2e). Utover de artene som har gitt navn til de forskjellige vegetasjonstypene så ble det i saltengene funnet innslag av gåsemure, strandkjempe og jåblom. I brakkvassengene ble det blant annet funnet skogstjerne, duskmyrull og snipestarr. Av de øvrige naturtypelokalitetene ble to vurdert til verdi B (viktige – «regional verdi»), mens de gjenværende fire ble vurdert til verdi C («lokal verdi») (se tabell 1).

2.3.2 Fugl

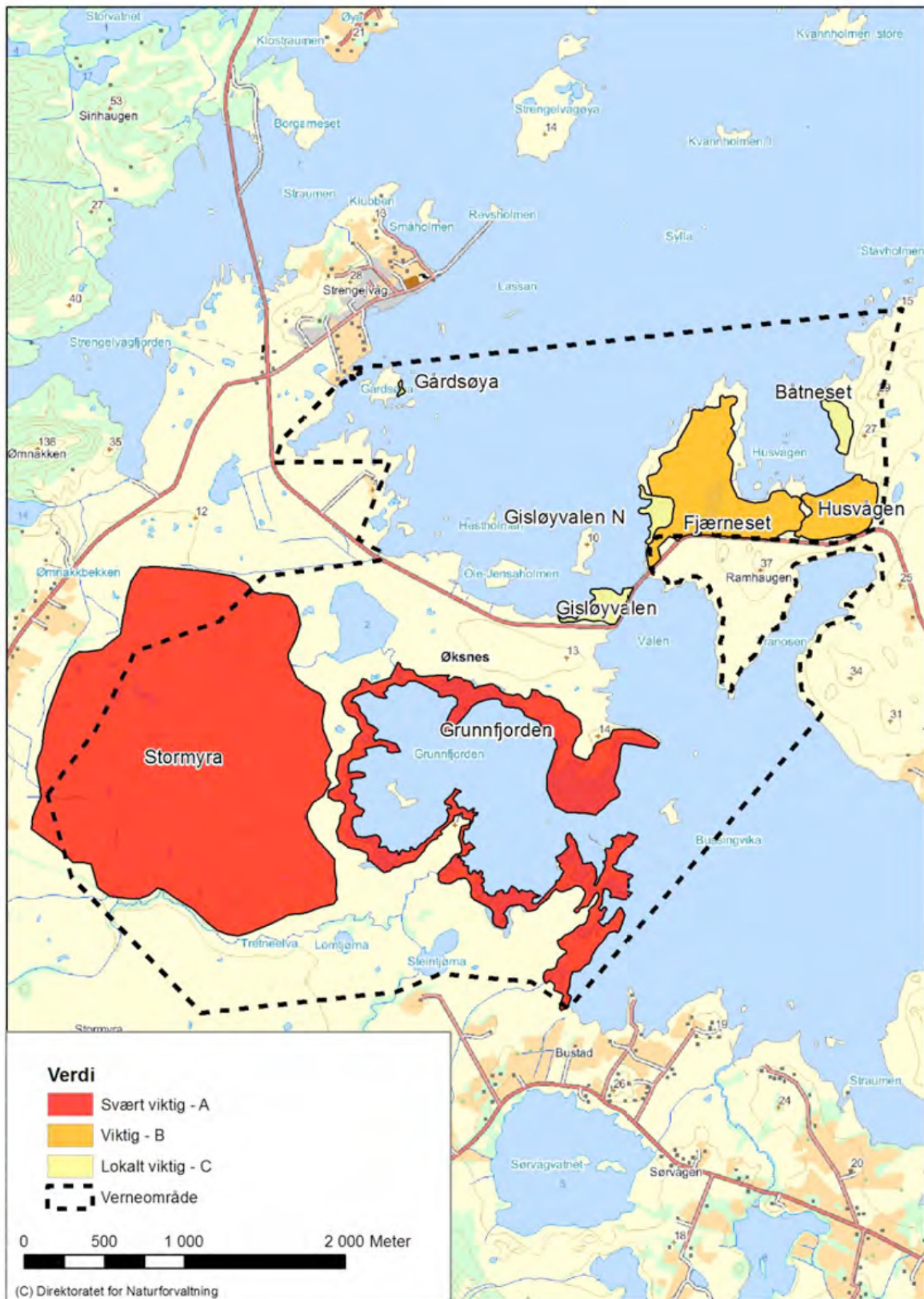
Grunnfjorden naturreservat er et område med stor betydning for mange ulike fuglearter. Området er spesielt kjent som en av Norges nordligste store overvintringslokaliteter for sangsvane. Reservatet er også svært viktig som rasteområde for trekkende ande- og vadefugler, både om våren og på høsten. Artsutvalget som hekker i reservatet er typisk for våtmarker på strandflata i Lofoten og Vesterålen, men siden området mangler næringsrike tjern og store kulturlandskapsområder finner man ikke hekking av de sjeldneste artene, som for eksempel svarthalespove (EN) og skjeand (NT). Til gjengjeld er det store bestander av mange vanligere arter, som smålom, myrsnipe, småspove, heilo og tyvjo (NT). Det aller meste av reservatet er landfast med Langøya ved fjæresjø. Dette gir lett adkomst for eggpredatorer, som for eksempel rødrev, og dette begrenser reservatets betydning for hekkende sjøfugl.

Den norske rødlista er en oversikt over plante- og dyrearter som på en eller annen måte er trua av utryddelse, er utsatt for betydelig reduksjon eller er naturlig sjeldne. Dette er arter som er sårbare for menneskelig aktivitet. Den siste rødlista ble utarbeidet i 2010 og inneholder fem kategorier:

RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)
CR – Kritisk truet (Critically Endangered)
EN – Sterkt truet (Endangered)
VU – Sårbar (Vulnerable)
NT – Nær truet (Near Threatened)
DD – Datamangel (Data Deficient)

Tabell 1. Naturtypelokaliteter kartlagt i Grunnfjorden naturreservat juli 2010. Tabell fra Larsen og Wergeland Krog (2010).

Lok nr	Navn	Naturtype	Verdi	Kommentar
1	Stormyra	Intakt høgmyr	A	Flere intakte eksentriske høgmyrer.
2	Grunnfjorden	Strandeng og strandsump	A	Stort og variert strandengkompleks med flere brakkvannsdammer og strandmyrer.
3	Gisløyvalen	Strandeng og strandsump	C	Lite havstrandmiljø med mange små brakkvannsdammer og littoralbasseng.
4	Gisløyvalen N	Strandeng og strandsump	C	Lite havstrandmiljø med en større brakkvannsdam.
5	Fjærneset	Kystmyr	B	Terrengdekkende myr i mosaikk med flatmyrer og tørr lynghei
6	Husvågen	Strandeng og strandsump	B	Store strandmyrer og brakkvannssumper.
7	Båtneset	Sandstrand	C	Lita sandstrand med innslag av strandeng.
8	Gårdsøya	Tangvoll	C	Langs nesten hele østsida av øya.

Figur 3. Naturtypelokaliteter i Grunnfjorden naturreservat. Figur hentet fra Larsen og Wergeland Krog (2010).

I forbindelse med naturtypekartlegging i 2010 ble bestander av hekkende våtmarksfugler registrert, samt at tidligere registreringer av hekking og trekk ble sammenstilt (Larsen og Wergeland Krog, 2010). Systematiske registreringer er tidligere gjort i 1979 (Ellefsen m. fl., 1979) og i 1986 (DN, 2012). I 2010 ble i alt 27 arter våtmarksfugl registrert med sannsynlig hekking (vedlegg 4).

De mest tallrike våtmarksartene var tyvjo (NT) med 53 par og svartbak (A – ansvarsart²) med 47 par. Det ble registrert seks arter som er på den norske rødlista, alle i kategorien NT - Nær truet (tabell 2). Av norske ansvarsarter ble det i tillegg til svartbak registrert 15 par myrsnipen og 25 par rødstilk.

Måker, ender og grågås hekker stort sett i tilknytning til de store buktene (Grunnfjorden, Bussingvika, Strengelvågen, Husvågen). Innover Stormyra hekker blant annet tyvjo, smålom, myrsnipe, heilo og småspove. På Grunnvatnet ble det observert to par storlom og over 20 voksne sangsvaner, men disse to artene ble ikke påvist som sikkert hekkende.

Tabell 2: Hekkefugler i Grunnfjorden naturreservat som er på den nasjonale rødlista (2010)

Artsnavn	Rødlista
Stjertand	NT
Storlom	NT
Storspove	NT
Tyvjo	NT
Hettemåke	NT
Fiskemåke	NT

Tyvjo, en av de mest tallrike fugleartene i reservatet. Foto: Gunnar Rofstad

Grunnfjorden er en av Norges nordligste store overvintringslokaliteter for sangsvane.

Larsen og Wergeland Krog (2010) har vurdert mulige endringer i hekkebestandene ut fra egne registreringer i 2010 og tidligere registreringer fra 70-tallet, 1986 og 1991 (se vedlegg 5). Sammenligninger med tidligere registreringer må gjøres med forsiktighet på grunn av forskjeller i artsutvalg, områdeavgrensninger og annen metodikk. I det følgende nevnes noen arter der det likevel er grunnlag for å anta at bestandene har endret seg.

Mest påfallende er at både fiskemåke (NT) og rødnebbterne har gått tilbake fra over 420 individer i 1986 til henholdsvis 26-27 og 1 par i 2010. Når det gjelder rødnebbterne så er det kjent at koloniene ofte kan flytte på seg, slik at det er vanskelig å si om endringen skyldes

² En norsk ansvarsart er en art der Norge har mer enn 25 % av den europeiske bestanden

kraftig bestandsnedgang, eller om kolonien har flyttet ut av reservatet. Tyvjobestanden er også mindre enn i 1986, men dette kan muligens være knyttet til smånagersvingninger, og dermed ikke nødvendigvis ikke tegn på en trend.

Smålom er ikke nevnt i tidligere registreringer fra området, mens det i 2010 ble registrert 23 par. Artens bestand ser altså ut til å ha økt betydelig. Tor Steinar Karlsen, som lenge har bodd nært reservatet, mener imidlertid at det var smålom i reservatet også på 50-tallet.

Bestandene av småspove, myrsnipe, rødstilk og steinvender ser ut til å ha økt siden 1970-tallet. Tidligere beskjedne bestander av makrellterne, brushane, sandlo og svømmesnipe kan se ut til å ha minket eller forsvunnet.

Grunnfjorden er kjent som en viktig rasteplass for trekkfugler både høst og vår. I 1979 rapporterte Ellefsen m.fl. om flokker på opptil 250 polarsnipen og 2000 brunnakker under trekket, og at fjæreplytt kan ses i flokker på 100-200 ind. på vårtrekket. Videre omtales store flokker med kortnebbgjess som passerer området og oppholder seg her under vårtrekket, samt et betydelig trekk av grågås vår og høst. Thingstad (1989) utførte tellinger av vannfugl i området i oktober-desember 1988. Det kunne da være opptil flere hundre ender i området. Vanligst var stokkand, ærfugl, havelle, sjørørre og siland.

Vidar Carlsen, Strengelvåg, har bidratt med opplysninger om trekkende fugl i området de siste årene: Under vårtrekket raster flere tusen kortnebbgjess og hvitkinngjess i verneområdet og nærliggende kulturlandskapsområder og våtmarker. Grågås opptrer også i hundretall, særlig på ettersommer/tidlig høst. Antallet gjess har økt betydelig de siste årene. Under høsttrekket ses brunnakke fortsatt i svært store flokker, og krikand og stokkand er også tallrike. De vanligste vadefuglene raster også i området, og særlig myrsnipe kan være tallrik. På vårtrekket kan flokker på 50-100 polarsnipen ses flere steder omkring Grunnfjorden og Gisløya. Særlig på høsttrekket er det også vanlig å se jaktende rovfugler i området, spesielt jaktfalk og vandrefalk.

Fra slutten av juli til månedsskiftet august/september fungerer de marine gruntvanns-områdene i reservatet som et viktig myteområde for store flokker av siland.

Som nevnt innledningsvis er Grunnfjorden et velkjent overvintringssted for sangsvaner. De siste årene har Vidar Carlsen registrert opptil 120 sangsvaner i området Alsvåg-Grunnfjorden-Gisløya-Strengelvåg. Thingstad (1989) refererer til avisartikler som hevder at antallet overvintrende svaner var oppe i 150 på slutten av 60-tallet. Utover i 80-årene sank antallet betydelig og var enkelte år nesten helt nede i null, men antallet er nå tilbake på nivået på 60- og 70-tallet, muligens på grunn av mildere vintre.

Også sjøfugler overvintrer i området. En kartlegging fra februar/mars 1987 gir tall på antall overvintrende sjø- og vannfugl i et område som omfatter naturreservatet og sjøområder ved Gisløya og Strengelvåg (Larsen, 1987). Det mest interessante ut fra disse tellingene er områdets betydning som overvintringsområde for sjørørre, og dels også havelle og store lommer.

2.3.3 Pattedyr

Av pattedyr som er observert i reservatet står oter og steinkobbe på den norske rødlista, begge i kategorien sårbare arter (VU).

I følge rapporter fra Tommy Jenssen, Gisløy, som har drevet jakt på rev og mink i området, har det i senere år vært minimalt med mink og lite rødrev i reservatet.

Reservatet brukes også av elg og hare. Smånagerfaunaen er ikke undersøkt.

2.3.4 Andre arter

Sjørørret går opp i Grunnvatnet og i Trettenelva.

Insektfaunaen i reservatet er ikke undersøkt. Under kartleggingsarbeidet i 2010 gjorde Larsen og Wergeland Krog den nordligste observasjon siden 1933 av fireflekklibelle *Libellula quadrimaculata*. Arten ble observert i Lyngen i 1933, ellers er den i følge Artsdatabanken kun observert fra Bodø og sørover.

3. Bevaringsmål

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å sikre områdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider, samt å bevare et botanisk verdifullt strandengområde.

I dette kapitlet settes bevaringsmål for flere av naturkvalitetene som ble beskrevet i kapittel to (se egen boks for nærmere forklaring av begrepene *naturkvalitet* og *bevaringsmål*).

Bevaringsmålene danner utgangspunkt for videre overvåking av naturverdiene i reservatet.

Overvåking av verneområder i Norge skal foregå på to ulike nivå. Det skal igangsettes en nasjonal overvåking av utvalgte verneområder som vil representere ulike naturtyper og miljø. Den nasjonale overvåkingen vil gi kunnskap om utvikling over tid i ulike naturtyper og skal være relativt detaljert. I tillegg skal det utarbeides enkle overvåkningsprogram for utvalgte mindre verneområder. Disse overvåkningsprogrammene skal fokusere på konkrete bevaringsmål fastsatt av forvaltningsmyndigheten i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplan.

For å definere bevaringsmål og velge ut naturkvaliteter som skal følges opp er det to ting som er spesielt viktige. For det første må man se på hva som eventuelt truer verdiene, og finne en metode for å overvåke dette. For det andre må man definere hva som er ønsket tilstand, og velge variabler som kan overvåkes for å si noe om tilstand.

Bevaringsmålene for Grunnfjorden naturreservat er i stor grad basert på forslag i kartleggingsrapport fra Miljøfaglig Utredning (Larsen og Wergeland Krog, 2010). Det er definert bevaringsmål for vegetasjonen og for fuglebestandene.

Naturkvalitet defineres som naturtyper, arter, geologi og landskap som skal bevares i et verneområde.

Bevaringsmål er den tilstanden en ønsker at en naturkvalitet i et verneområde skal ha. Bevaringsmål skal være målbare og kan eksempelvis presiseres gjennom mål for areal, nødvendige strukturer/prosesser eller forekomst av bestemte arter.

3.1 BEVARINGSMÅL – VEGETASJON

De kartlagte naturtypelokalitetene er ikke skjøtelsbetingede. I dag blir bare de sørøstre delene av den store strandenglokaliteten som går fra Bussingvika og rundt hele Grunnfjorden beitet (av storfe). Dette bør fortsette, men det er trolig ikke riktig å ha som mål at beiteområdet utvides eller at dyretallet økes. Dagens kjøttferaser er tyngre enn tradisjonelle storferaser, og høy tetthet av storfe kan dermed lett føre til tråkkskader. I tillegg er områdene rundt Grunnfjorden viktige som hekkeplasser for våtmarksfugl, jf. verneformålet, og økt dyretall og utvidet beiting på strandengene innover i fjorden vil føre til økt risiko for at dyr trækker i stykker egg i reirene.

Bevaringsmålene for vegetasjon er oppsummert i tabell 3. Bevaringsmålene for høymyrkomplekset og strandenga er nært knyttet opp til bevaringsmålene for fugl. Hvis tilstanden for bevaringsmålene for myr og strandeng er dårlig, vil det være stor sannsynlighet for at tilstanden også er dårlig for fugl.

Myrområdene omfatter høymyrkomplekset på Stormyra og kystmyr på Fjærneset. Dette er stabile miljøer som uten inngrep vil kunne opprettholde sine naturverdier i overskuelig framtid. Det overordnede bevaringsmålet er å opprettholde nåværende arealer med de aktuelle naturtypene. Den mest aktuelle trusselen er spredning av gran inn i reservatet fra omkringliggende plantefelt.

De kartlagte strandengene antas å kunne opprettholdes uten skjøtsel, men et visst innslag av beiting vil være gunstig. I Husvågen og i den nordvendte brattkanten ned mot Gimsøyvalen og Husvågen finnes det bevaringsverdige forekomster av noen regionalt uvanlige plantearter, men det er ingen kjente trusler rettet spesifikt mot disse forekomstene. Generelt er det slitasje som er den mest aktuelle trusselen mot vegetasjon på strandeng og i strandsump. Slitasjen kan komme fra storfetråkk eller barmarkskjøring. Det er ikke kjent at ulovlig barmarkskjøring er et stort problem i reservatet, men enkelte steder har kjøring satt mer eller mindre varige spor. Sør for Grunnfjorden er det tydelige traktorspor på strandeng som kanskje bør fylles igjen. Det er også observert traktorspor på Stormyra, samt motorsykkelspor på sti til Gisløyskaga.

Traktorspor på Stormyra og motorsykkelspor på sti til Gisløyskaga.

Tabell 3. Bevaringsmål for vegetasjon, Grunnfjorden naturreservat.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Fremmedart sinnslag (gran på myr)	Fremmede arter skal ikke forekomme.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn.	<u>God:</u> Fremmede arter skal ikke forekomme <u>Middels:</u> Lav bestand (0-15 unge granplanter) <u>Dårlig:</u> Stor bestand av fremmede arter som truer verneverdiene (>15 unge grantrær, ev. ett eller flere store grantrær som sprer frø i reservatet)	Fjerning av unge granplanter når de oppdages i forbindelse med ordinært oppsyn.
Slitasje og slitasje-betinget erosjon (strandeng og strand- sump)	Unngå tråkkslitasje og erosjon.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto.	<u>God:</u> Naturtypen skal ha ubetydelig slitasje <u>Middels:</u> inntil 5 % redusert areal <u>Dårlig:</u> > 5 % redusert areal.	Tilpasse storfetall. Ekstra oppsyn rettet mot motorferdsel.
Areal/-arealbruk	Bevare områdets kvaliteter som hekke- og rasteområde for våtmarksfugler. Naturlig tilhørende arter skal bevares med levedyktige bestander. Antallet hekkende arter skal opprettholdes på tilnærmet samme nivå som på vernetidspunktet (1980).	Overvåking etter standardisert metodikk (DN). Systematisk registrering av forekomsten av utvalgte indikatorarter (se vedlegg 6).	<u>God:</u> Forekomst/antall ynglende par = definerte måltall (se vedlegg 6) <u>Middels:</u> Forekomst/antall ynglende par er økende og på vei mot definerte måltall <u>Dårlig:</u> Forekomst/antall ynglende par er synkende og på vei bort fra definerte måltall	Systematiske fugleregistreringer minimum hvert 5. år Unngå forstyrrelse i hekkeperioden / kanalisere ferdsel. Informasjon

3.2 BEVARINGSMÅL - FUGLER

I likhet med andre arter er våtmarksfugler avhengige av gunstige forhold i hele sine leveområder for å kunne opprettholde levedyktige bestander på sikt. Naturmangfoldloven har fokus på at en skal se artene og artenes leveområder i sammenheng.

Siden Grunnfjorden naturreservat bare utgjør en del av de leveområder fuglene benytter gjennom året, vil det være vanskelig å fastsette bevaringsmål for hekkebestander av enkeltarter. Overvåking kun innenfor reservatet vil ikke fange opp hele bestander, og bestandene kan påvirkes av faktorer utenfor reservatgrensen. Overvåking av reservatets tilstand (fremmedartsinnslag, tråkkslitasje, beitetrykk) vil i større grad kunne overvåke om reservatet er tilgjengelig som godt leveområde for våtmarksfugl, slik at hver enkelt fugleart

kan benytte området der det passer inn i artens livssyklus og trekkveier. Det er likevel satt mål for utvalgte arter som det er ønskelig å ha kjennskap til (vedlegg 6). Den viktigste lokale trusselen mot fuglebestandene i reservatet er sannsynligvis høyspentledninga langs vestsiden av Grunnfjorden. Det har i lang tid har vært problemer med at fugler, spesielt overvintrende sangsvaner, kolliderer med høyspentlinja (Thingstad, 1989). Spennet over Gisløyvungen ble lagt i kabel i 1989, men det viste seg at deler av gjenværende luftledninger fremdeles drepte et betydelig antall fugl hvert år. I 2012 ble det så lagt jordkabel på strekningen som gikk parallelt med fylkesvei 937, på sørsiden av Strengelvågen. Denne strekningen lå som en sperre mellom Strengelvågen og Grunnfjorden og drepte ca. 10 sangsvaner per år. Fremdeles gjenstår det luftledninger på nordvestsiden og vestsiden av Grunnfjorden og videre sørøst over Steinvatnet (=Steintjørna) mot Bustad.

Det er ikke kjent at ferdsel er et stort problem for fuglelivet. Fylkesvei 937 skjærer gjennom reservatet langs sørsiden av Strengelvågen og ut til bebyggelsen på Gisløya. I reservatets nordøstre del på Gisløya går det en sti fra fylkesveien og nordover langs østsiden av Husvågen. I hekkeperioden er det ønskelig å minimere ferdsel på Stormyra, og det er spesielt viktig at båndtvangen overholdes.

Sangsvaner.

4. Brukerinteresser

4.1 VERNEFORSKRIFT OG ANDRE RAMMER

Verneforskriften danner rammene for hva som er tillatt innenfor Grunnfjorden naturreservat. I dette kapitlet vil aktuelle bestemmelser i verneforskriften knyttes opp mot de ulike brukerinteressene. Det henvises i teksten til kapittel i verneforskriften. Hele verneforskriften ligger som vedlegg 1.

Det er særlig noen kapittel i verneforskriften som har betydning:

- I kapittel III beskrives verneformålet. I Grunnfjorden naturreservat er verneformålet å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å sikre våtmarksområdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider, samt å bevare et botanisk verdifullt strandengområde.

- I kapittel IV går det frem hvilke bestemmelser som gjelder for reservatet, her er det opplistet hvilke aktiviteter som ikke er tillatt innenfor reservatet
- I kapittel V går det frem hvilke aktiviteter som er unntatt bestemmelsene i kapittel IV
- I kapittel VI går det frem hvilke aktiviteter det kan gis tillatelse til etter søknad
- Aktiviteter som er forbudt gjennom bestemmelsene i kapittel IV og ikke er nevnt i kapittel V eller VI, er i utgangspunktet forbudt. Det kan imidlertid gis dispensasjon fra vernebestemmelsene i spesielle tilfeller, som beskrevet nærmere i kapittel 6.2.

Storfe på vei ut til strandengene sørøst i Bussingvika. Foto: Bjørn Harald Larsen

4.2 PRIMÆRNÆRING – LANDBRUK

4.2.1 Status og mål

Tidligere ble hele verneområdet utnyttet som utmarksbeite, sannsynligvis mest av sau. I dag er det kun strandengene langs Bussingvika og sørlige del av Grunnfjorden som beites. I den forbindelse er det satt opp et strømgjerde mellom Grunnfjorden og Grunnvatnet. I de senere år har ca. 30 kyr hatt sommerbeite i reservatet i perioden juni til august. Sannsynligvis har det beitet sau omkring Grunnvatnet og Grunnfjorden opp til for få år siden. På Gisløya er det trolig en god del lenger siden det beitet dyr i utmarka. Foreløpig har ikke disse endringene i bruken av området medført store endringer i naturtypene, som i hovedsak er lite eller ikke kulturbetingede. Det er knyttet usikkerhet til om lyngheiområdene på Gisløya har blitt utnyttet tradisjonelt med avsviing eller ikke.

Havstrandmiljøene under springflonivå er generelt ikke avhengig av skjøtsel, og heller ikke andre registrerte strandengmiljøer i området, slik som brakkvannseng/sump og strandmyr, er skjøtelsavhengige, men disse begunstiges av beite. Foreløpig er imidlertid ikke gjengroing registrert som noe problem i noen av disse miljøene.

Nord for Grunnfjorden ble det rundt 1980 gjort et forsøk med kultivering av torvmyr med tanke på økt multeproduksjon. Dette har gitt negative effekter på myrvegetasjonen, men er ikke irreversibelt. Ny torvoppbygging vil på sikt gjøre at dette såret i terrenget leges.

I 2010 fikk Fylkesmannen fjernet det som var den eneste forekomsten av grantrær i reservatet. Dette var nærmere 100 grantrær som stod nær reservatets yttergrense mot nordvest, på eiendom tilhørende Øksnes kommune.

Forvaltningsmål:

- * Opprettholde dagens moderate beitetrykk i reservatet

4.2.2 Rammer og regelverk

I kapittel V går det frem at vernebestemmelsene ikke er til hinder for utmarksbeiting eller utmarksslått. Omfanget kan være slik som på vernetidspunktet eller der det tidligere har vært vanlig (kapittel V, punkt 5). Det vil si at utmarksbeite kan foregå i hele reservatet. Beiting i reservatet hadde tidligere et større omfang enn nå, og det vil derfor i prinsippet være mulig å gjenoppta sauebeite uten å søke dispensasjon.

Selv om det ikke er søknadspliktig å øke antall sau, så er det viktig å ha god dialog med forvaltningsmyndigheten. Økt sauebeite på våren kan komme i konflikt med hekkende fugl.

Storfebeite omfattes i utgangspunktet også av bestemmelsen om at vernet ikke er til hinder for utmarksbeite i samme omfang som tidligere. Dagens storferaser er imidlertid tyngre enn tidligere storferaser. For kraftig bruk av storfe kan gi tråkkskader i den sårbare strandenga. I tillegg kan det være en forstyrrende faktor for hekkende fugler på våren. Hvis det er ønskelig å øke antall storfe vesentlig, så må det søkes dispensasjon fra verneforskriften. Det framkommer ikke av verneforskriften hvordan man skal definere omfanget av tidligere beiting, eller hvor stort avvik det kan være før det blir søknadspliktig. Etter forvaltningsmyndighetens mening bør det søkes dispensasjon hvis det er ønske om å øke beitetrykket med mer enn 50 % sammenlignet med det som har vært vanlig på 2000-tallet, altså hvis antall kyr planlegges høyere enn 45.

I kapittel IV er det listet opp tiltak som ikke må iverksettes fordi de kan endre de naturgitte forhold (kapittel IV, punkt 3). Noen av disse punktene berører jordbruksdrift, slik som forbud mot drenering, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler.

Verneforskriften åpner i utgangspunktet ikke for oppføring eller vedlikehold av gjerder i reservatet. Slike behov må søkes til forvaltningsmyndigheten og vurderes i forhold til den generelle dispensasjonsparagrafen (§ 48) i naturmangfoldloven (se kapittel 6.2). Stavøy samdrift fikk i 2009 dispensasjon for å sette opp to lengder på til sammen ca. 666 m med

sperregjerder (permanente strømgjerder) vest for Grunnvatnet og nord for utløp av Grunnfjorden. Dispensasjonen gjelder foreløpig for perioden 2009-2013.

Bruk av beitepusser regnes som motorisert ferdsel, og verneforskriften åpner ikke for motorisert ferdsel jf. kapittel IV, punkt 4 i verneforskriften. Derfor må et slikt tiltak vurderes i henhold til skjøtselsparagrafen (§ 47) eller den generelle dispensasjonsparagrafen (§ 48) i naturmangfoldloven (se kapitlene 5.2.2 og 6.2). Kjøring med traktor og beitepusser vil i utgangspunktet ikke være aktuelt for strandeng og strandsump, da disse områdene er fuktige og lett kan utsettes for slitasje og erosjon. Bruk av beitepusser over tid kan i tillegg føre til endring av artssammensetningen i kulturlandskapet (Eilertsen 2007).

For mer informasjon om motorisert ferdsel, se kapittel 4.7.

Hunder skal holdes i bånd i reservatet hele året (kapittel IV, punkt 2 i verneforskriften). Dette er blant annet for å hindre at hunder kan jage eller skade sau eller fugl, herunder egg og reir. Bruk av dressert bufehund til å vokte storfe, sau eller geit er et av unntakene fra hundeloven, men det er ikke åpnet for bruk av bufehund i verneforskriften. Hvis det er behov for å bruke bufehund i reservatet må det søkes forvaltningsmyndigheten om tillatelse i henhold til den generelle dispensasjonsparagrafen i naturmangfoldloven (§ 48). Hensynet til hekkende og trekkende fugler vil være av stor betydning hvis bruk av bufehund i reservatet skal vurderes.

4.3 JAKT OG FISKE

4.3.1 Status og mål

Det foregår regelmessig jakt på rødrev og mink i reservatet. I perioder har det også vært drevet jakt på kystsel. (Kystsel omfatter havert og steinkobbe, av disse er det steinkobbe som regelmessig observeres i Grunnfjorden naturreservat.)

Forvaltningsmål:

- * Området skal kunne benyttes som friluft- og rekreasjonsområde.
- * Forstyrrelsen på fuglelivet som følge av ferdsel skal begrenses, og ved behov skal slike aktiviteter kanaliseres bort fra de mest sårbare områdene.
- * Forstyrrelse på fuglelivet som følge av jakt skal begrenses

4.3.2 Rammer og regelverk

I utgangspunktet er dyrelivet, herunder fuglenes reir og egg, fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse og det er ikke tillatt med jakt, fangst og bruk av skytevåpen innenfor verneområdet.

I verneforskriftens kapittel V åpnes det for utøvelse av fiske og jakt på kystsel. Dette innebærer at reglene for fiske og jakt på kystsel er de samme som utenfor reservatet. I forbindelse med utøvelse av fiske bør forstyrrelse av fuglelivet i sårbare perioder unngås.

Det gis årlige nasjonale kvoter for jakt på kystsel. Fra 2010 behandles søknader om jakt av sel av Nordland fylkeskommune og ikke Fiskeridirektoratet. Disse kvotene er også førende for jakt innenfor reservatet.

I forbindelse med fiske og seljakt kan det komme opp ønske om å benytte motorbåt. Verneforskriften tillater ikke motorisert ferdsel verken på land eller til vanns, men det kan søkes dispensasjon, og slike dispensasjoner vil bli vurdert ut fra naturmangfoldlovens § 48. Det har tidligere vært gitt dispensasjoner for bruk av motorbåt til jakt på kystsel utenom fuglenes hekketid.

Det er ikke tillat med opplag av båt innenfor reservatgrensen (kapittel IV pkt. 3). Opplag av båt tolkes som båt liggende over lengre tid, uavhengig om det er i vannkanten eller på land.

Verneforskriftens kap. V åpner også for jakt på hjortevilt og fellefangst av minkt (punkt 6).

Etter verneforskriftens kap. VI punkt 1 kan forvaltningsmyndigheten etter søknad tillate felling av vilt som forårsaker vesentlig skade. Dette punktet må sees i sammenheng med «Skadefellingsforskriften», dvs. *Forskrift om felling av skadegjørende vilt* med tilhørende retningslinjer. I naturreservatet gjelder både skadefellingsforskriften og verneforskriften. Skadefelling i reservatet forutsetter dermed både at vilkårene i skadefellingsforskriften er oppfylt, og at det er gitt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Skadefellingsforskriften spesifiserer hvilke arter som kan felles av eier/bruker/rettighetshaver, og hvilke arter som krever fellingstillatelse fra henholdsvis kommune, fylkesmann eller Direktorat for naturforvaltning. I retningslinjene til skadefellingsforskriften forutsettes det blant annet at skaden har (eller kan få) vesentlig økonomisk betydning for skadelidte, og at skadefelling bør unngås dersom andre løsninger kan redusere skadeproblemet.

Verneforskriften gir altså forvaltningsmyndigheten mulighet til å tillate skadefelling i reservatet. Dette betyr likevel ikke at slik tillatelse nødvendigvis vil bli gitt, selv om vilkårene i skadefellingsforskriften er oppfylt. Forvaltningsmyndigheten må også vurdere om en skadefelling vil kunne skade verneverdiene. I praksis antas det at skadefelling ikke vil være en aktuell problemstilling i Grunnfjorden naturreservat, da det er vanskelig å se for seg at vilt skal gjøre skade av vesentlig økonomisk betydning innenfor reservatet.

I *Forvaltningshåndboka* (DN, 2010) heter det at verneforskriften ikke skal være til hinder for skadefelling av store rovdyr og lisensjakt i tråd med nasjonal rovdyrpolitikk. Dette er ikke en aktuell problemstilling i Grunnfjorden naturreservat.

Jakt på rødrev og mink er ikke direkte hjemlet i verneforskriften. Forvaltningsmyndigheten har mottatt og innvilget søknader om slik jakt fra 2002. Foreløpig er det gitt dispensasjon fram til sesongen 2013-14. Etter innføring av naturmangfoldloven har disse dispensasjonene vært hjemlet i denne lovens § 48, med vilkår om at overvintrende sangsvaner ikke skal forstyrres. Forvaltningsmyndigheten har i vurderinga lagt vekt på at det kan ha positiv effekt på fuglelivet om mink- og rødrevbestanden i området blir mindre.

Hytte ved Grunnvatnet.

4.4 FRILUFTSLIV OG REKREASJON

4.4.1 Status og mål

Det foregår ikke organisert ferdsel i reservatet. I reservatets nordøstre del går en mye brukt tursti nordover i utmarka på Gisløya.

Tidlig på 90-tallet, da området ennå bare var midlertidig vernet, ble det gitt tillatelse til flere fuglehundprøver innenfor reservatet. I 2006 fikk Harstad og Vesterålen fuglehundklubb avslag på søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene for fuglehundprøver, fordi gjennomføring av slike prøver kan forstyrre fuglelivet.

Reservatet brukes til skigåing. Morild Idrettslag søkte i 2009 dispensasjon for å kjøre opp skiløype gjennom reservatets sørlige del, men av hensyn til de overvintrende sangsvanene ble dette avslått av Fylkesmannen.

4.4.2 Rammer og regelverk

Alminnelig ferdsel er tillatt i reservatet, så lenge ferdselen ikke er motorisert. For å unngå forstyrrelse av fuglelivet er det viktig at ferdselen konsentreres til etablerte stier i hekkeperioden. Bruk av modellfly, modellbåt og seilbrett er ikke tillatt.

Det er ikke tillatt med camping, teltslagning og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering i reservatet (kapittel IV, punkt 5).

Bålbrenning er tillatt i reservatet og begrenses av forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn (26.juni 2002). I forskriften står det at det er forbudt å gjøre opp ild eller behandle ting som representerer en brannfare utendørs under slike forhold eller på slik måte at det kan føre til brann. Oppgjort ild må ikke forlates før den er fullstendig sløkt. I tidsrommet 15. april - 15. september er det forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skogsmark uten tillatelse fra kommunen. Kommunen selv kan gjennom lokal forskrift fravike dette forbudet dersom lokale forhold tilsier det.

Kapittel V åpner for sanking av bær og matsopp (kapittel V, punkt 3). Siden det ikke er ferdselsrestriksjoner i reservatet er det ingen begrensninger for ferdsel i forbindelse med slik sanking. Sanking av bær og matsopp følger bestemmelsene i følge frilufsloven og er dermed tillatt for alle (allemannsretten). I Nordland, Troms og Finnmark er plukking av multer er omfattet av den alminnelige høstingsretten, men likevel begrenset til der hvor eieren eller den bruksberettigede ikke uttrykkelig har nedlagt forbud mot plukking av multer, f.eks. ved å sette opp skilt, kunngjøring i avis e.l. For at eier eller bruker skal kunne forby plukking av multer på muldebærland, må utnyttelsen av multene ha økonomisk betydning for ham. Selv om det er nedlagt slikt uttrykkelig forbud, kan allmennheten alltid plukke multer som spises på stedet.

4.5 UNDERVISNING OG FORSKNING

4.5.1 Status og mål

I dag foregår det ikke regelmessig undervisning eller forskning i reservatet.

Det har vært gitt dispensasjoner til prøvetaking av virvelløse dyr (Universitetet i Bergen) og til å ta prøver av sediment fra strandsump og brakkvasseng i Husvågen (University of Plymouth, Storbritannia). Havforskningsinstituttet gjennomførte i årene 2003-2007 undersøkelser av steinkobbepbestanden.

Bruk av Grunnfjorden naturreservat i undervisnings- og forskningsaktivitet vil kunne gi økt kunnskap om verneverdiene i området. Fylkesmannen ønsker et tett samarbeid med forsknings- og utdanningsinstitusjoner som ønsker å benytte naturreservatet.

Forvaltningsmål:

- * Det skal legges til rette for undervisning og forskning innenfor verneområdet så fremt dette ikke går utover verneformålet.

4.5.2 Rammer og regelverk

Plante- og dyrelivet er fredet innenfor naturreservatet. En del forskningsaktivitet vil kreve dispensasjon fra denne bestemmelsen. Slike dispensasjoner må gis etter § 48 i den nye naturmangfoldloven (se kapittel 6.2). En viktig del av vurderingen av slike dispensasjoner vil være om dette er forskningsaktivitet som ikke kan foregå utenfor naturreservatet.

Tekniske inngrep: Koblingshus til jordkabel og fylkesvei med grøfting.

4.6 TEKNISKE INNGREP

4.6.1 Status og mål

Fylkesvei 937 går tvers gjennom reservatet, fra området nord for Grunnvatnet, langs sørsiden av Strengelvågen og over Valen til Gisløya.

Vesterålskraft Nett AS har ei høyspentlinje gjennom reservatet. Linja følger fylkesveien utover til Gisløya, i tillegg er det en forgreining sørover fra fylkesveien rundt innsiden av Grunnfjorden, over Steinvatnet og til Bustad. Etter problemer med kollisjoner mellom luftspenn og fugler, spesielt sangsvaner, har strekningen langs fylkesveien ut til Gisløy blitt lagt i jordkabel. Først ble strekningen over Gisløyvågen gravd ned i 1989, deretter resten av strekningen langs fylkesveien i 2012. Det aller meste av den ca. 2,5 km lange greina sørover til Bustad gjenstår.

Vest for Grunnvatnet går det ei djup dreneringsgrøft like utenfor reservatet. Denne påvirker nok grunnvannsnivået til en viss grad også innenfor verneområdet, men det er så langt ingen synlige tegn til at dette fører til gjengroing.

Det er også noen få dreneringsgrøfter nordøst for Grunnvatnet og på nordsiden av fylkesveien ned mot Strengelvågen.

Myre vannverk tar ut vann fra Trettendalsvatnet, noe som kan gi noe reduksjon av vannføringa i Trettenelva. Trettendalsvannet har vært brukt til vannforsyning siden 1955, altså lenge før vernetidspunktet.

I 1995 ble det fra Gisløy gård- og grunneierforening gjort en henvendelse til Øksnes kommune om ny veitrase fra Gisløy til Sørvågen gjennom det vernede området. Saken ble oversendt til Fylkesmannen, som avsto søknaden. Avslaget ble begrunnet med at nytteverdien av kortere veiforbindelse ikke kunne tillegges avgjørende vekt satt opp mot områdets nasjonale/internasjonale verneverdi.

Forvaltningsmål:

- * Hindre tekniske inngrep i reservatet

4.6.2 Rammer og regelverk

Det er et generelt forbud mot tekniske inngrep i naturreservatet i verneforskriftens kapittel IV. Her er det listet opp ulike aktiviteter som ikke er tillatt, blant annet oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, oppfylling, bygging av veger, planering og lagring av masse og drenering og annen form for tørrlegging. Opplistingen er ikke uttømmende, noe som innebærer at forbudet også omfatter lignende inngrep.

Det er altså ikke tillatt å bygge vei i reservatet. Veien som i dag heter fylkesvei 937 ble bygd før vernetidspunktet. Etter verneforskriftens kap. V punkt 3 er vernebestemmelsene ikke til hinder for vedlikehold av veier. Med vedlikehold av vei menes tiltak eller arbeid for å opprettholde samme standard som veien hadde på vernetidspunktet. Dette inkluderer nødvendig vedlikehold av bærelag/slitelag (asfalten) og vedlikehold av eksisterende grøfter langs veien (DN 2010). Mer omfattende tiltak regnes ikke som vedlikehold. Det kan for eksempel være graving av nye grøfter, utretting av svinger, omlegging av trasé, eller økning av bredden. Søknad om slike tiltak må behandles etter naturmangfoldlovens § 48.

Nye luftledninger og jordkabler er ikke tillatt. De eksisterende luftledningene i reservatet var til stede før vernetidspunktet. Det har kun blitt gitt dispensasjon til å legge jordkabler der dette har gitt mulighet for å fjerne luftledninger.

Drift, vedlikehold og fornyelse av kraftledninger og nødvendig istandsetting ved akutt utfall kan gjøres uten særskilt tillatelse. Videre kan det utføres oppgradering av eksisterende kraftledninger for heving av spenningsnivå, øking av linjetverrsnitt og nye master når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet, jf. kap. V punkt 5.

Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under punktet over må det søkes forvaltningsmyndigheten om tillatelse til. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende kraftledninger, jf. kap. VI punkt 2.

Med drift og vedlikehold av eksisterende kraftledninger menes blant annet utskifting av komponenter som liner, isolatorer, master, traverser m.v. i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. Videre er rydding innenfor etablert trasé også å anse som vedlikehold. All rydding utenfor ryddebeltet innebærer en traséutvidelse og krever en egen tillatelse etter verneforskriften (dispensasjon). Trasébredde er aktuell bredde ved vernevedtak. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg omfattes normalt ikke av vedlikeholdsbestemmelsen og forutsetter dermed dispensasjon fra verneforskriften.

Tekniske inngrep som kanalisering og drenering utenfor reservatet kan påvirke verneverdiene innenfor. Verneforskriften regulerer i seg selv ikke virksomhet utenfor reservatets grenser, selv om påvirkninger fra utsiden kan få store konsekvenser for verneverdiene. Naturmangfoldlovens § 49 gjelder tillatelser til virksomheter som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde, og som trenger tillatelse etter annen lov. I slike saker skal verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelse om det bør gis tillatelse og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter naturmangfoldlovens § 6.

I henhold til kapittel VI kan det gis tillatelse til etablering av nye anlegg for kystverkets virksomhet. Dette kan eksempelvis være oppføring av skilt eller merking av skipsleier.

4.7 MOTORISERT FERDSEL

4.7.1 Status og mål

Den motoriserte ferdselen i reservatet består hovedsakelig av trafikken på fylkesvei 937. I tillegg har det ved noen få anledninger vært gitt dispensasjon til bruk av motorbåt og motorisert transport på frossen snødekt mark. Et par steder finnes det også spor etter ulovlig barmarkskjøring.

Markskader etter parkering i reservatet.

Ved starten av tursti på Gisløya er det vanlig at biler parkerer på et delvis gruslagt område. Denne parkeringen er innenfor reservatgrensen, og den er dermed ulovlig. Området som brukes til parkering er ikke klart avgrenset mot omkringliggende vegetasjon, og det blir dermed markskader utenfor det gruslagte området.

Forvaltningsmål:

- * Minimalisere motorisert ferdsel i Grunnfjorden naturreservat (med unntak av fylkesveien) og hindre forstyrrelse av dyrelivet i sårbare perioder.
- * Kanalisere parkering til lovlige steder, eventuelt bidra til å legge til rette for et lovlig alternativ.

4.7.2 Rammer og regelverk

I utgangspunktet er motorisert ferdsel til lands og til vanns forbudt (kapittel IV, punkt 4 i forskriften). Dette gjelder også modellbåter og modellfly, samt lavtflyging under 300 meter. Motorisert ferdsel på land kan gi kjørespor som river opp vegetasjon og jord, gir endrede dreneringsforhold eller forårsaker erosjonsskader.

I verneforskriften er det gjort unntak for motorisert ferdsel langs offentlig vei (kap. V punkt 2). Den eneste offentlige veien i reservatet er fylkesvei 937, og trafikken på denne veien er dermed unntatt fra motorferdselsforbudet.

Motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av Fylkesmannen er direkte unntatt fra forbudet mot motorferdsel (kap. V punkt 1). Unntaket for «militær operativ virksomhet» innebærer ikke at all militær virksomhet er unntatt fra vernebestemmelsene. Forsvaret kan ikke legge motorferdsel knyttet til ordinær øvelsesvirksomhet inn i reservatet uten å ha innhentet dispensasjon fra Fylkesmannen (jf. brev 7.1.1997 fra Forsvarets overkommando til Direktoratet for naturforvaltning om militær virksomhet i vernede områder). Det generelle unntaket fra vernebestemmelsene omfatter heller ikke kjøring i forbindelse med redningsøvelser.

Unntaket for motorferdsel knyttet til oppsynsoppgaver gjelder statens oppsyn med vernebestemmelsene, og ikke grunneieres oppsyn med egen eiendom.

I forbindelse med skjøtselstiltak igangsatt av forvaltningsmyndigheten, står det i DNS håndbok nr. 17:

For å gjennomføre skjøtselstiltak vil det gjerne være behov for motorisert transport av folk og utstyr. Forvaltningsmyndighetens rett til å utøve skjøtsel dekker også nødvendig motorferdsel i verneområdet i den forbindelse. Det er derfor ikke nødvendig med tillatelse fra grunneier.

Etter verneforskriften kan forvaltningsmyndigheten gi dispensasjon til motorisert transport på frossen snødekt mark i forbindelse med grunneiers næringsvirksomhet. Slik dispensasjon har vært gitt for transport av gjerdemateriell. Dispensasjon kan også gis for motorisert transport på frossen snødekt mark i forbindelse med drift, vedlikehold og fornyelse av kraftledninger.

Det er ikke åpnet i forskriften for å hente ut bufe ved akutt sykdom og død. Det kan søkes flerårig dispensasjon for slike akutte situasjoner. Søknaden må behandles etter naturmangfoldlovens § 48. Etter som strandeng og strandsumpområdene er svært sårbare for kjørespor vil det ved en eventuell dispensasjon settes vilkår om bruk av elgtrekk/jernhest eller ATV med belter

Motorferdsel i utmark må i tillegg til verneforskriften også behandles etter motorferdselloven med tilhørende forskrifter.

Motorisert ferdsel med andre formål enn de overnevnte må det søkes om dispensasjon for etter naturmangfoldlovens § 48 (se kapittel 6).

Det ligger en gammel avfallsfylling nord for fylkesveien.

4.8 FORURENSING

4.8.1 Status og mål

Trettenelva og Slåttelva kan føre med seg noe avrenning av næringssalter fra dyrka mark i Skogly-området. Ellers er det ingen kjente lokale utslipp.

Nordvest i reservatet ligger det en delvis overgrodd gammel avfallsfylling, mellom sjøen og veien til Gisløya.

Forvaltningsmål:

- * Begrense forurensing i Grunnfjorden naturreservat
- * Rydde søppel i reservatet

4.8.2 Rammer og regelverk

Det er et generelt forbud mot tiltak som kan endre de naturgitte forhold i naturreservatet i verneforskriftens kapittel IV. Her er det listet opp ulike aktiviteter som ikke er tillatt, blant annet ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensingstilførsler, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende, noe som betyr at forbudet ikke bare gjelder de nevnte tiltak, men også andre tiltak som kan endre de naturgitte forhold.

Forurensing utenfor reservatet kan påvirke verneverdiene. Verneforskriften kan i seg selv ikke hindre denne typen påvirkning, selv om det får store konsekvenser for verneverdiene. Naturmangfoldlovens § 49 gjelder tillatelser til virksomhet som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde og som forutsetter tillatelser fra andre lover enn naturmangfoldloven. I slike saker skal verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelse om det bør gis tillatelse og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter naturmangfoldlovens § 6.

4.9 KULTURMINNER

4.9.1 Status og mål

På Gisløya er det hustuft, nausttuffer og båtstøer fra jernalderen (se kapittel 2). Det er planlagt felles informasjonstavle for naturreservat og kulturminner.

Forvaltningsmål:

- * Vern av kulturminner må samordnes med vern av naturverdier. Informasjon, og tilrettelegging må samordnes slik at verken kulturminnevern eller naturvern blir skadelidende.

4.9.2 Rammer og regelverk

I henhold til Lov om kulturminner defineres kulturminner som alle spor etter menneskelig virksomhet, også lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Kulturminner eldre enn fra 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet i medhold av kulturminneloven.

I naturmangfoldloven i § 37 tredje ledd heter det: *I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.*

Verneforskriften for Grunnfjorden naturreservat nevner ikke kulturminner. Det er Nordland fylkeskommune som er kulturminnemyndighet, og som dermed har ansvar for forvaltningen av kulturminnene i området.

5. Forvaltningsoppgaver og tiltak

5.1 OPPSYN

5.1.1 Status og mål

Med vernevedtak oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskrift og eventuelle vilkår i dispensasjonsvedtak overholdes. Et effektivt og faglig dyktig naturoppsyn er viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdene, både når det gjelder naturtilstanden og bruken av området.

Statens naturoppsyn (SNO) ble opprettet med hjemmel i Lov om naturoppsyn av 21.06.96 og skal ivareta nasjonale miljøvernoppgaver og forebygge miljøkriminalitet. Lov om statlig naturoppsyn hjemler naturoppsyn innenfor følgende særlover; naturmangfoldloven, friluftsløven, motorferdselloven, kulturminneloven, viltloven, lakse- og innlandsfiskeloven og deler av forurensingsloven. Dette innebærer blant annet at SNO har ansvar for oppsyn i verneområdene i Norge.

SNOs viktigste oppgaver er:

- å ivareta nasjonale miljømål
- kontroll opp mot lover, forskrifter og andre regelverk
- å forebygge miljøkriminalitet
- veiledning og informasjon
- praktiske skjøtselsoppgaver av ulik art
- registrering og dokumentasjon

Det er ei SNO-stilling tilknyttet Lofoten, Vesterålen, kysten av Nord-Helgeland og Salten. For å gjennomføre tilfredsstillende oppsyn i Vesterålen leies ekstra ressurser inn på timesbasis

Statens naturoppsyn har mange arbeidsoppgaver, store områder og begrenset med ressurser. Det er i dag ikke nok kapasitet til å gjennomføre oppgavene nevnt over på en tilstrekkelig måte og det er behov for å styrke Statens naturoppsyn i Lofoten og Vesterålen med minimum en stilling.

Forvaltningsmål:

- * Oppsynet skal påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes
- * Oppsynet skal bidra til følge opp bevaringsmålene som er satt for reservatet
- * Oppsynet skal drive informasjonsarbeid

5.1.2 Retningslinjer

Følgende retningslinjer skal legges til grunn for oppsynet i Grunnfjorden naturreservat:

- Det gjennomføres oppsyn etter gjeldende lovverk
- Statens naturoppsyn skal samarbeide med andre etater, herunder grunneier, brukere, kommune, Fylkesmannen og politi. Oppsynsvirksomheten skal utformes i samråd med forvaltningsmyndigheten
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialog mellom Fylkesmannen og Statens naturoppsyn videreføres, slik at en i felleskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet.

5.1.3 Tiltak

Styrking av oppsynet

<i>Ansvarlig:</i>	Statens naturoppsyn, Direktoratet for naturforvaltning
<i>År:</i>	Hele perioden
<i>Prioritet:</i>	1 - Høy

5.2 SKJØTSEL

5.2.1 Status og mål

Grunnfjorden naturreservat har i liten grad kulturbetingede verneverdier, men har vært beitet over lange perioder. Opprettholdelse av beite i reservatet antas å være fordelaktig for verneverdiene. Tidligere beitet både sau og storfe i reservatet. Storfebeite gir tuet vegetasjon, mens sau beiter selektiv og unngår blant annet våte områder. Storfe kan gi slitasjeproblemer i tilknytning til dreneringskanaler, pøler, ferskvannssig og bekkekanter. På grunn av endring i landbruket til tyngre storferaser vil det være viktig med dialog mot forvaltningsmyndigheten hvis det er ønskelig å øke tettheten av storfe i reservatet (se kapittel 4.2 Primærnæring - landbruk).

Jaktresultater viser at det regelmessig forekommer noe mink i Grunnfjorden naturreservat. Reservatets beliggenhet (landfast med resten av Langøya) gjør at området ikke vil få høy prioritet når naturoppsynet skal ta ut mink i henhold til *Handlingsplan mot amerikansk mink*. (DN, 2011).

Ved tråkkaskader på eksisterende stier kan det bli behov for klopplegging av utsatte partier.

Som nevnt i avsnittet om motorferdsel blir vegetasjon skadet i kantene av parkeringsplass på Gisløya. Denne parkeringsplassen var trolig etablert før reservatet ble opprettet. Av hensyn

til friluftslivsinteressene ønsker Fylkesmannen å bidra til mulighet for lovlig parkering i området, før det eventuelt settes opp sperringer som skal hindre ulovlig parkering og markskader i reservatet.

En mulighet er at parkering flyttes til motsatt side av fylkesveien. Statens vegvesen fraråder en slik flytting av hensyn til trafiksikkerheten. Alternativt kan det vurderes en endring i forskrift eller vernegrense, slik at bruk av parkeringsplassen blir unntatt fra vernebestemmelsene. Fylkesmannen vil sende et slikt endringsforslag til Direktoratet for Naturforvaltning. Hvis en forskriftsendring åpner for bruk av parkeringsplassen, må det settes opp fysisk avgrensning, slik at markskader i kantene unngås.

Forvaltningsmål:

- * Sikre opprettholdelse av leveområde for våtmarksfugl
- * Unngå tråkkskader fra beiting og ferdsel
- * Holde reservatet fritt for søppel
- * Flytte parkering til lovlige steder, slik at markskader unngås.

5.2.2 Retningslinjer og lovverk

I naturmangfoldloven som trådte i kraft 1.7.2009 og erstattet den tidligere naturvernloven, går det fram at forvaltningsmyndigheten har hjemmel til å utføre skjøtseltiltak i Grunnfjorden naturreservat (se egen boks med naturmangfoldlovens § 47). Lovteksten definerer hva som regnes for skjøtseltiltak, og det slås fast at hjemmelen ikke omfatter tiltak som innebærer høsting av naturlige ressursert. Det heter videre at grunneier/rettighetshaver skal varsles om tiltak og få tilbud om å utføre tiltak på egen eiendom.

Følgende retningslinjer skal følges ved skjøtsel i reservatet:

- Alle skjøtseltiltak skal skje i samarbeid med Fylkesmannen og Statens naturoppsyn på bakgrunn av forvaltningsplanen
- Gjennomføring av tiltak som medfører menneskelig aktivitet, som gjerding eller søppelrydding, skal gjøres i perioden 31.juli-15.april, for å unngå forstyrrelse i hekketida
- Skjøtseltiltak skal ikke være til hinder for ferdsel i området
- Det er viktig å ha kontroll med beitetrykket for å unngå for intensivt beite.

Naturmangfoldlovens § 47:

(skjøtsel av verneområder)

- I verneområder etter dette kapitlet kan forvaltningsmyndigheten foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak.
- Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden slik den var da vernearbeidet tok til, jf. § 42 eller § 45 første ledd, kan ikke skje etter denne paragraf.
- Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet, skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd.
- Økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren.
- (...)

5.2.3 Tiltak

Avgrense eller flytte parkering Gisløya

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland
År:	2013
Kostnad:	Ukjent
Prioritet:	1 - høy

Rydding av søppel

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland
År:	Ved behov
Kostnad:	5000,-
Prioritet:	2 - middels

5.3 OVERVÅKNING

5.3.1 Status og mål

En god forvaltning krever kunnskap om naturkvalitetene innenfor verneområdet og tilstanden hos disse. En jevnlig overvåkning av naturkvalitetene er nødvendig for å vurdere tilstand og eventuelt behov for tiltak. På bakgrunn av tidligere kartlegginger er tilstanden til de fleste naturkvalitetene innenfor reservatet vurdert som gode.

I kapittel 3 er det definert bevaringsmål for noen av naturkvalitetene. Overvåking og oppfølging av disse vil være sentralt i forvaltningen av reservatet.

Det er en utfordring å definere bevaringsmål som skal gjenspeile tilstanden til de viktigste naturkvalitetene innenfor reservatet. Bevaringsmålene som presenteres for Grunnfjorden naturreservat kan bli endret ved revidering av planen som følge av mer kunnskap og erfaring med den praktiske bruken.

Forvaltningsmål:

- * Økt kunnskap om naturkvalitetene i reservatet og deres tilstand

5.3.2 Retningslinjer

- Fylkesmannen har hovedansvar for overvåking av naturkvalitetene i reservatet. Statens naturoppsyn vil i de fleste tilfellene stå for den praktiske gjennomføringen. Dette avklares årlig gjennom bestillingsdialogen.
- Statens naturoppsyn rapporterer til Fylkesmannen ved behov og minst en gang per år.
- Utvikling og tilstand til bevaringsmålene skal evalueres av Fylkesmannen og tiltak skal settes inn om nødvendig.

5.3.3 Tiltak

Fugleregistreringer

Ansvarlig: Fylkesmannen i Nordland

År: Hvert 5. år (2017, 2022)

Kostnad: 10.000,-

Prioritet: 1 - Høy

5.4 INFORMASJON OG TILRETTELEGGING

5.4.1 Status og mål

Det er satt opp tavler og plakater med informasjon om reservatet både i direkte tilknytning til reservatet og et par andre steder. Ei tavle er plassert øst i reservatet, ved siden av sti til Gisløyskaga. Ei anna tavle står sør for reservatet, rett sør for Steinvatnet. Det er også satt opp plakater på Myre turistinformasjon og på Strengelvåg ASVO-butikk.

Naturreservatet er merket med grensemerker og verneskilt. Informasjon om naturreservatet med kart og plakat er tilgjengelig på <http://nordland.miljostatus.no>.

Det er viktig med god informasjon om naturkvalitetene i området for blant annet å unngå forstyrrelse av fugl. Hvis grunneiere og andre brukere har slik kunnskap vil de kunne unngå å forstyrre hekkende og overvintrende fugl i sårbare perioder. Flere plakater og bruk av under-skilt for å informere om for eksempel båndtvang vil sammen med forvaltningsplanen kunne bidra til god informasjon.

Ved oppstart av arbeidet med forvaltningsplanen kom det fram lokal interesse for å etablere fugletårn knyttet til reservatet. Et fugletårn kan i noen tilfeller bidra til å kanalisere ferdsel, og dermed til skjerming av sårbare områder. Det er imidlertid uavklart om det finnes noen egnet plassering for fugletårn knyttet til Grunnfjorden naturreservat. Hvis tårnet plasseres i

tilknytning til fylkesvei gjennom reservatet, vil det lett medføre økning av ferdsel i et område som er sårbart for forstyrrelser (fugler forstyrres mer av folk som går ut av bil enn av gjennomkjøring). I referansegruppas møte 18.10.2012 gikk representant for Norsk ornitologisk forening (NOF) avd. Vesterålen imot bygging av fugletårn i området. Han viste til at NOF på en annen lokalitet hadde sett negativ effekt av fugletårn på hekkebestandene nærmest tårnet.

Eventuelt andre tiltak må vurderes opp mot verneformålet. Ved økt ferdsel kan det bli behov for kanalisering. Det kan gjøres gjennom informasjonstiltak og merking av stier utenom de mest sårbare områdene. Tiltak for informasjon og tilrettelegging bør gjennomføres med vekt på universell utforming, forutsatt at dette ikke kommer i strid med verneformålet.

Forvaltningsmål

- * Informasjonsarbeidet i og utenfor Grunnfjorden naturreservat skal bidra til at grunneierne og alle besøkende får informasjon om naturkvalitetene i området og bestemmelsene i verneforskriften
- * Informasjonsarbeidet skal bidra til at naturkvalitetene ivaretas
- * Tilrettelegging for ferdsel og opplevelse skal ikke skade naturkvalitetene i reservatet

5.4.2 Retningslinjer

Alt informasjonsmaterieell skal utarbeides av eller i samarbeid med Fylkesmannen.

5.4.3 Tiltak

Sette opp ny tavle (sti Gisløyskaga) - info kulturminne og reservat

Ansvarlig:	SNO
År:	2013
Kostnad:	2000,-
Prioritet:	1 - høy

Oppdatere informasjon på «Miljøstatus Nordland»

Ansvarlig:	Fylkesmannen i Nordland
År:	Årlig
Kostnad:	0,-
Prioritet:	1 - høy

6. Saksbehandling

6.1 FORVALTNINGSMYNDIGHETER

Ansvar for forvaltningen av Grunnfjorden naturreservat involverer følgende myndigheter:

Miljøverndepartementet (MD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. MD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven, naturmangfoldloven og viltloven.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er øverste fagmyndighet for naturvernområder i Norge og har hovedansvar for forvaltning av områder vernet etter naturmangfoldloven. DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. DN er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. DN skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene.

Fylkesmannen i Nordland (FM) er forvaltningsmyndighet for Grunnfjorden naturreservat.

Øksnes kommune er myndighet på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning innen Grunnfjorden naturreservatet, eksempelvis plan- og bygningsloven og motorferdselsloven.

6.2 LOVERK, FØRINGER OG FORVALTNING

6.2.1 Verneforskriften, naturvernloven og naturmangfoldloven

Vedtak om vern av Grunnfjorden naturreservat ble hjemlet i naturvernloven. Den 1. juli 2009 trådte naturmangfoldloven i kraft og naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven er opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av den inntil Kongen bestemmer noe annet (naturmangfoldlovens § 77, første punktum).

Kapittel II i naturmangfoldloven inneholder alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk. Dette inkluderer også forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter som og gjelder innenfor naturreservat. I tillegg skal fem prinsipper (§§ 8 - 12) legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det stilles krav til hvordan prinsippene er vurdert ved beslutningen. Det vil for eksempel si ved behandling av dispensasjonssøknader.

De fem prinsippene er:

- § 8 - Offentlige beslutninger skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelige kunnskap om arter, naturtyper og effekten av påvirkning
- § 9 - Ved tvil om effekten av påvirkning skal føre – var – prinsippet benyttes
- § 10 - Samlet belastning på et økosystem skal vurderes
- § 11 - Den som gjør skade på miljøet skal bære kostnadene (rimelighetsvurdering)
- § 12 - Det skal velges driftsmetoder, teknikk og lokalisering som i størst mulig grad begrenser skade på naturen.

I de tilfelle det søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriftens kapittel VIII, skal disse vurderes etter naturmangfoldlovens dispensasjonsbestemmelse (se egen boks med naturmangfoldlovens § 48). Verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse er satt ut av kraft (se kapittel 6.2.3).

Verneforskriften for Grunnfjorden naturreservat finnes som vedlegg 1.

6.2.2 Forholdet til andre lovverk

Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven går foran andre lover eller forskrifter dersom det er ulikheter mellom bestemmelsene. Det øvrige regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene i områder vernet etter naturmangfoldloven. Ved søknader om tillatelse til

motorisert ferdsel vil det i de fleste tilfeller være nødvendig med både dispensasjon fra motorferdselloven og fra verneforskriften. Med få unntak vil verneforskriften ha strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet av Fylkesmannen. Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven begrenser ikke rådighetsutøvelsen utenfor verneområdet.

Naturmangfoldlovens § 48:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

6.2.3 Forvaltning av verneforskriften

Verneforskriften har som formål å opprettholde den tilstanden som området var i ved fredningstidspunktet, samt å fremme verneformålet. Forvaltningsansvaret for Grunnfjorden naturreservat ligger hos Fylkesmannen i Nordland, som dermed har ansvar for at verneforskriften blir forvaltet opp mot verneformålet. Hvis verneverdiene forringes må nødvendige tiltak bli igangsatt. Videre skal Fylkesmannen behandle og avgjøre alle søknader. Klage på vedtak skal gå via Fylkesmannen og sluttbehandles av Direktoratet for naturforvaltning.

Forvaltningen av verneområdet skal skje med et langsiktig perspektiv. Dette stiller krav til langsiktig tenkning både hos de daglige brukerne og hos Fylkesmannen. Forvaltningsplanen for Grunnfjorden naturreservat er planlagt å rulleres hvert 10. år.

Naturmangfoldlovens § 48 inneholder den generelle unntaksparagrafen (se kapittel 6.2.1). Det kan gis dispensasjon fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. I ordet «nevneverdig» ligger en ganske snever adgang til dispensasjon bare i de tilfeller tiltaket vil ha begrenset virkning for verneverdiene. Presiseringen skal sikre at vernevedtaket ikke uthules gjennom omfattende dispensasjoner.

Det er viktig å være oppmerksom på at dersom det gis dispensasjon etter denne paragrafen, så skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Uavhengig av det som følger av avsnittet ovenfor kan det gis dispensasjon dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er først og fremst aktuell for tiltak av nasjonal betydning. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning vil generelt ikke være tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen.

6.2.4 Randsoner til verneområder

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomhet utenfor vernegrensene. Det er derfor viktig at grunneiere, kommuner og andre offentlige og private instanser forvalter tilgrensende områder på en slik måte at ikke verneverdiene innenfor verneområdet blir forringet.

Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov enn naturmangfoldloven innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal kommuner og sektormyndigheter tillegge hensynet til disse verneverdiene vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis og ved fastsetting av eventuelle vilkår (naturmangfoldlovens § 49). Bestemmelsen gjelder kun for tiltak som skjer utenfor verneområdet, men som kan ha negativ effekt på verneverdiene innenfor området, f.eks. gjennom forurensing, endring i vannstand, drenering eller ved retningsendring av vassdrag.

For virksomhet utenfor verneområdene som ikke krever tillatelse, vil det være en aktsomhetsplikt for den enkelte, jf. naturmangfoldloven § 6. Den innebærer at enhver plikter å oppføre seg aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturen.

6.2.5 Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av naturreservatet er det viktig at lovverket følges opp og at overtredelser av lovverket blir sanksjonert gjennom illeggelse av straff eller forvaltningsmessige sanksjoner. For å ivareta lovens formål har naturmangfoldloven (nml) i kap IX en rekke bestemmelser om håndheving og sanksjoner.

SNO er forvaltningens feltapparat og vil reagere med anmeldelse eller informasjon der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten har også et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd som blir kjent.

Fylkesmannen er fra 1.1.2011 delegert myndighet etter kapittel IX § 69-73 i naturmangfoldloven. Disse er:

§ 69 Retting og avbøtende tiltak.

Denne paragrafen gir myndighetene hjemmel til å pålegge en ansvarlig å stanse pågående ulovlige arbeider og/eller treffe vedtak om retting av det ulovlig etablerte forholdet.

§ 70 *uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.*

Denne paragrafen retter seg mot forhold som i utgangspunktet er lovlig, men som innebærer uforutsette og vesentlige konsekvenser for naturmangfoldet. Når slik skade har inntruffet kan myndighetene pålegge den ansvarlige å treffe tiltak (gjenoppretting) dersom det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige.

§ 71-72 *Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom.*

Disse paragrafene gir myndighetene mulighet til å sørge for iverksetting av tiltak for den ansvarliges regning når pålegg etter §§ 69 og 70 ikke blir etterkommet, eller dersom det haster av hensyn til naturmangfoldet eller det ikke kan påvises noen ansvarlig.

§ 73 *Tvangsmulkt*

Tvangsmulkt er et pressmiddel myndighetene kan benytte for å sikre gjennomføring av lovens bestemmelser. Tvangsmulkt fastsettes når en overtredelse er avdekket og pålegg om retting eller unnlattelse av å oppfylle en plikt ikke er etterkommet. Tvangsmulkt kan være et engangsbeløp eller løpende så lenge overtredelsen varer.

§ 74 *Miljøerstatning*

Direktoratet for naturforvaltning er myndighet og paragrafen innebærer et objektivt erstatningsansvar ved overtredelse av bestemmelser i nml eller i annen lovgivning som får betydning for gjennomføring av mål og prinsipper i loven. Denne bestemmelsen bidrar til at mindre overtredelser "avkriminaliseres" og kan sanksjoneres av forvaltningen selv uten å gå gjennom rettsapparatet. Dette regnes ikke som straff og er ikke til hinder for å ilegge andre sanksjoner.

§ 75 angir strafferammen for overtredelser av nml som er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser.

6.2.6 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 4. Punktene under viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Grunnfjorden naturreservat:

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes Fylkesmannen i Nordland.
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften, før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteresser. Det er viktig at det i all saksbehandling blir gjort en samlet vurdering av tiltakets virkning på verneverdiene og forholdet til øvrige brukerinteresser.
4. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal Fylkesmannen vurdere om saken skal behandles på nytt med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader.
5. Statens naturoppsyn er ansvarlig for vurdering og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.

6. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: Øksnes kommune, Statens naturoppsyn, Direktoratet for naturforvaltning, Naturvernforbundet i Nordland og grunneiere dersom de berøres. Naturvernforbundet har rettslig klageinteresse og har klageadgang.
7. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage på vedtak sendes Direktoratet for naturforvaltning via Fylkesmannen i Nordland som vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom vedtaket opprettholdes skal klagen oversendes Direktoratet for naturforvaltning for endelig behandling og vedtak.

7. Forvaltningsplanens varighet

Forvaltningsplanen for Grunnfjorden naturreservat gjelder for tidsperioden **2013-2022**. Fylkesmannen er ansvarlig for revidering av forvaltningsplanen, og arbeidet med dette skal starte senest i **2022**.

8. Lover og forskrifter

Alle lover og forskrifter finnes på www.lovdata.no

Lov om behandlingsmåter i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)

Lov om friluftslivet (friluftsloven)

Lov om hundehold (hundeloven)

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova)

Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn

Forskrift om fredning av Grunnfjorden naturreservat, Øksnes kommune, Nordland. (FOR 2000-12-21 nr 1528)

Forskrift om felling av skadegjørende vilt. (FOR 1997-09-01 nr 1000: Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon.)

Forskrift om jakt- og fangsttider, 2012-2017. (FOR 2012-03-01 nr 190: Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktseongene fra og med 1. april 2012 til og med 31. mars 2017.)

9. Litteratur

DN (2010) Områdevern og forvaltning («*Forvaltningshåndboka*»). DN-håndbok nr 17-2001 (Revidert 2010). Direktoratet for naturforvaltning, Trondheim.

DN (2011) Handlingsplan mot amerikansk mink (*Neovison vison*). DN-rapport 5-2011. Direktoratet for naturforvaltning, Trondheim.

DN (2012) Naturbase. Direktoratet for naturforvaltning. Publisert på <http://www.dirnat.no/kart/naturbase/>

Eilertsen, S. M. (2007) Styrte områdebruk som forebyggende tiltak mot rovdyrtaap på sau. Bioforsk Rapport 2007. 15 s.

Ellefsen, K. O., E. Nilsen og W. Solheim (1979) Stormyra – Grunnfjorden. Rapport til Nordland fylke og Øksnes kommune.

Elven, R. m. fl. (1988) Botaniske verdier på havstrender i Nordland. C Beskrivelser for regionene Ofoten og Lofoten/Vesterålen. *Økoforsk rapport* 1988: 2C: 1-386.

Fylkesmannen i Nordland (1985) Utkast til verneplan for våtmarksområder i Nordland fylke. Fylkesmannen i Nordland, Bodø.

Meteorologisk instutt (2012) met.no: Normaler for Øksnes. Hentet 19.6.2012 fra http://retro.met.no/observasjoner/nordland/normaler_for_kommune_1868.html

MD – Rundskriv 22.12.1999. Nr.: T-3/99 Saksbehandlingsregler etter naturvernloven. Miljøverndepartementet, Oslo.

Moen, A. (1998) Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

Moore, T. (1857) The ferns of Great Britain and Ireland.

Larsen, B. H. (1987) Vintertellinger av sjøfugl i Lofoten og Vesterålen 1987. Rapport til AKUP. Direktoratet for naturforvaltning, forskningsavdelingen. 35 s.

Larsen, B. H. og O. M. Wergeland Krog (2010) Grunnfjorden naturreservat i Øksnes kommune. Naturtyper og fugl. Miljøfaglig Utredning Rapport 2010:50.

Thingstad, P. G. (1989) Kraftledning/Fugl-Problematikk i Grunnfjorden naturreservat, Øksnes kommune, Nordland. NTNU – Vitenskapsmuseet. Notat fra zoologisk avdeling: 1989 – 2.

10. Vedlegg

1. Verneforskrift
2. Informasjonsplakat
3. Kart over Grunnfjorden naturreservat
4. Registrerte hekkebestander i Grunnfjorden naturreservat 7.-8. juli 2010
5. Fuglebestander i Grunnfjorden, 1979-2010
6. Bevaringsmål for fugl i Grunnfjorden naturreservat

Forskrift om fredning av Grunnfjorden naturreservat, Øksnes kommune, Nordland.

Fastsatt ved kgl.res. 21. desember 2000 med hjemmel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern, § 8, jf. § 10 og § 21, § 22 og § 23. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret 3 okt 2007 nr. 1130.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et våtmarksområde mellom Stengelvåg og Alsvåg i Øksnes kommune, Nordland fylke fredet som naturreservat ved kgl.res av 21. desember 2000 under betegnelsen « Grunnfjorden naturreservat ».

II

Det fredete området berører følgende gnr./bnr.: 65/80, 66/4, 66/9, 76/1, 76/2, 76/4, 76/7, 76/12,28, 76/16, 76/17, 76/18,27, 76/19, 76/20, 76/21, 76/22, 76/23, 76/33, 76/51, 76/55, 76/63, 76/68, 76/131, 77/1,9, 77/2, 77/3, 77/4, 77/5, 77/6, 77/7, 77/8, 77/10, 77/11, 77/12, 77/13, 77/14,15, 77/16, 77/17, 77/18, 77/25, 77/30, 77/31, 78/1, 78/2, 78/3, 78/4, 78/6, 78/7, 78/10, 78/11, 78/12, 78/13, 78/14, 78/15, 78/16, 78/17, 78/18, 78/19, 78/20, 78/21, 78/22, 78/23, 78/24, 78/25, 78/26, 78/27, 78/38.

Reservatet dekker et areal på 14.724 daa, hvorav ca. 7.500 daa er landareal, ca. 500 daa er ferskvann og ca. 6.700 daa er sjøareal.

Grensene for naturreservatet framgår av kart i målestokk 1:17.500, datert Miljøverndepartementet, desember 2000. Kartet og fredningsforskriften oppbevares i Øksnes kommune, hos Fylkesmannen i Nordland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka der de går over land og knekkpunktene skal koordinatfestes.

0 Endret ved forskrift 3 okt 2007 nr. 1130.

III

Formålet med fredningen er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å sikre våtmarksområdets sentrale betydning for våtmarksfugl til alle årstider, samt å bevare et botanisk verdifullt strandengområde.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Nye plantearter må ikke innføres.
2. Dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og

ødeleggelse. Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbudt. Hunder skal holdes i bånd. Utsetting av vilt er ikke tillatt.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, som f.eks oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båter, hensetting av campingvogner o.l., framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veger, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, nyplanting, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Oppstillingen er ikke uttømmende.
4. Motorisert ferdsel til vanns og til lands samt lavtflyging under 300 m er forbudt. Forbudet gjelder også bruk av modellbåter og modellfly samt brettseiling.
5. Camping, teltslaging og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

V

Bestemmelsene i kap. IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i rednings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Motorisert ferdsel langs offentlig veg.
3. Vedlikehold av veier.
4. Sanking av bær og matsopp.
5. Utmarksbeite og utmarksslått som på vernetidspunktet eller der dette tidligere har vært vanlig.
6. Jakt på hjortevilt og fellefangst av mink.
7. Lovlig bruk av hund ved jakt på hjortevilt, og ved ettersøk etter skadet hjortevilt.
8. Drift, vedlikehold og fornyelse av kraftledninger, herunder rydding i og langs trasé, oppgradering av eksisterende kraftledninger for heving av spenningsnivå, økning av linjetverrsnitt, nye master m.v. når dette ikke er i strid med verneformålet.
9. Utøvelse av fiske og jakt på kystsel.
10. Drift og vedlikehold av Kystverkets eksisterende anlegg, samt nødvendig ferdsel i forbindelse med denne virksomheten.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av vilt som forårsaker vesentlig skade.
2. Nødvendig motorisert transport på frossen snødekt mark i forbindelse med grunneiers næringsvirksomhet, samt nødvendig motorisert transport i forbindelse med aktiviteter nevnt i kap. V, punkt 8.
3. Etablering av nye anlegg for Kystverkets virksomhet.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre forvaltningstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av forvaltningstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsforskriften når formålet med fredningen krever det, for vitenskapelige undersøkelser, for arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning, eller i andre særlige tilfeller når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet for naturreservatet.

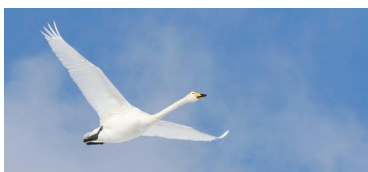
X

Denne forskrift trer ikraft straks.

Samtidig oppheves forskrift av 11. juni 1980 nr. 9 om midlertidig fredning av våtmarksområdet Stormyra/Grunnfjorden/Gisløya, Øksnes kommune, Nordland.

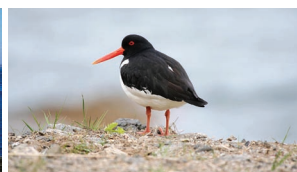
Arfugl. Foto: Gunnar Rofstad.

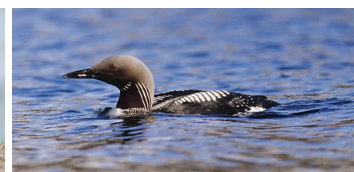
Sangsvane. Foto: Harald Vilge. Midten: Grunnfjorden. Foto: Torbjørn Moen.

NATURRESERVAT

Tjeld. Foto: Gunnar Rofstad.

Storlom. Foto: Gunnar Rofstad.

GRUNNFJORDEN

Grunnfjorden naturreservat i Øksnes kommune ble fredet som naturreservat ved kongelig resolusjon av 21. desember 2000. Reservatet dekker et areal på ca 14.724 dekar, hvorav ca 7.500 dekar er landareal, ca 500 dekar er ferskvann og ca 6.700 dekar er sjøareal.

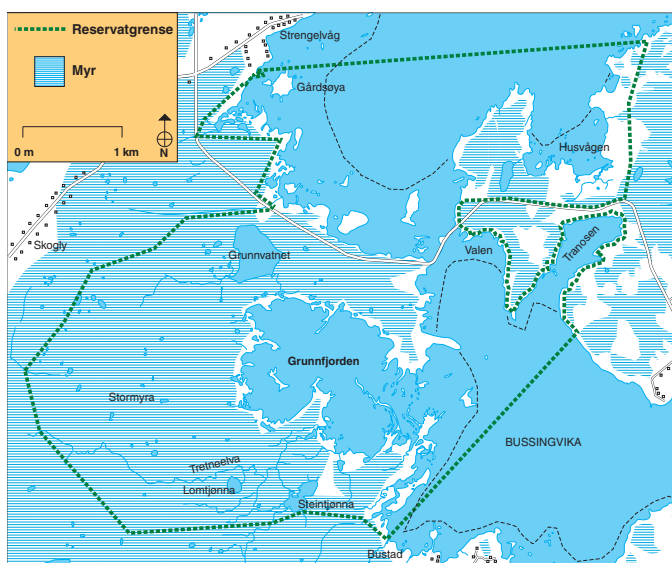
GRUNNFJORDEN NATURRESERVAT

ligger nordøst på Langøya i Vesterålen og omfatter store myrområder med flere småelver og vatn, langgrunne strandområder med store tidevannsarealer samt marine grunntvannsområder med øyer, holmer og skjær. Myrområdene domineres av næringsfattige torvmyrer, men med innslag av rikere partier, særlig i sør. En del av småtjerna har frodige belter av elvesnelle og flaskestarr. Vegetasjonen langs strandlinja varierer fra grasrike skrånninger til strandsumpområder, sistnevnte særlig i Husvågen på Gisløya. Strandsump av slik størrelse som her (ca 500 dekar) er ikke registrert andre steder i Nord-Norge, noe som gjør dette delområdet meget verneverdig botanisk sett. Store ålegrasenger finnes på de vidtrakte grunnvannsområdene.

ET FUGLEOMRÅDE AV INTERNASJONAL VERDI

De varierte våtmarksarealene og den rike næringsproduksjonen byr på svært gunstige forhold for mange arter av våtmarksfugler. Dette, kombinert med en gunstig beliggenhet i forhold til viktige trekkveier, gjør at Grunnfjordområdet er svært viktig som rasteplass under vår- og høsttrekket. Området har internasjonal verneverdi, den høyeste status et verneområde kan ha.

Våtmarksfugler som gressender og vadefugler kan opptre i svært store antall. Området er også viktig som hekkplass for smålom, storlom og grågås samt flere ande- og vadefuglarter. Sangsvanen har en av sine nordligste overvintringsplasser her, opptil 100 individer er talt samtidig.

UTDRAG AV VERNEFORSKRIFT

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

- All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse.
- Dyr- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse.
- Jakt, fangst, bruk av skytevåpen er forbudt.
- Slipp av hund er forbudt, unntatt ved lovlig jakt på hjortevilt.
- Tekniske inngrep og søppeltømming er forbudt.
- Motorisert ferdsel er ikke tillatt. Dette gjelder også bruk av modellbåter, modellfly og brettseiling.
- Camping, teltslagning og oppsett av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

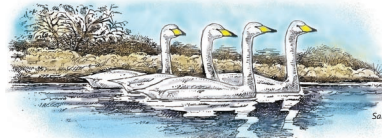
Bestemmelsene er ikke til hinder for:

- Utøvelse av fiske.
- Sanking av bær og matsopp.
- Jakt på hjortevilt, sel og fellefangst av mink er tillatt etter gjeldende forskrifter.

Se nærmere info på:
<http://www.miljostatus.no/nordland/>

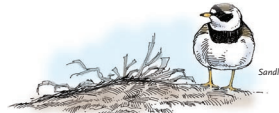
Elvesnelle

Sangsvaner

Myrsnippe

Sandlo

GRUNNFJORDEN NATURE RESERVE

has been created to protect an important wetland area with its naturally associated vegetation and animal life. It is especially important to safeguard the wetland areas in all seasons, including protecting botanically valuable seashore vegetation. The wetland areas contain large marshes, long shallow beach areas and marine shallow water areas. The seashore area in Husvågen on the island of Gisløya is the largest salt marsh that has been put on the map in Northern Norway. The wetland birds such as mallards and waders can be seen migrating in large numbers and the red-throated diver, arctic loon and graylag goose are examples of birds that nest here. Up to 100 whooper swans have been registered as spending the winters in the area.

Smålom

Excerpts of the provision for protection for the area:

- All vegetation, including seaweed and kelp, in water, ashore and in the sea is protected against all forms of damage and destruction.
- Animal and birdlife, including nesting places and winter lairs, are protected against damage and destruction.
- Hunting and trapping is prohibited. Hunting cervids and seal as well as trapping mink is allowed according to the regulations in effect.
- Dogs must be kept on a leash.
- Technical intervention is not allowed. Littering is prohibited.
- Use of model boats, model planes, jetskis, surfboards and setting up camouflage devices for photography is prohibited.
- Motor traffic on land is prohibited.

The regulation is not an obstacle for:

- Picking of berries and mushrooms for eating.
- Fishing.

DAS NATURRESERVAT GRUNNFJORDEN

dient dem Schutz eines wichtigen Feuchtgebietes und seiner natürlichen Pflanzen- und Tierwelt. Besonders wichtig ist die Erhaltung der zentralen Funktionen des Feuchtgebietes zu allen Jahreszeiten und der botanisch wertvollen Strandwiesengebiete. Das Feuchtgebiet besteht aus ausgedehnten Mooren, langen seichten Strandgebieten und marinen Flachwassergebieten. Das Strandsumpgebiet in Husvågen auf der Insel Gisløya ist der größte bis dato registrierte Strandsumpf in Nord-Norwegen. Vögel, die auf Feuchtgebiete angewiesen sind (z.B. Schwimmenden Watvögel), treten hier während des Vogelzuges in großen Mengen auf. Dies ist außerdem Brutgebiet für Graugänse, Stern- und Prachttäucher. Bis zu 100 Singschwäne wurden hier beim Überwintern beobachtet.

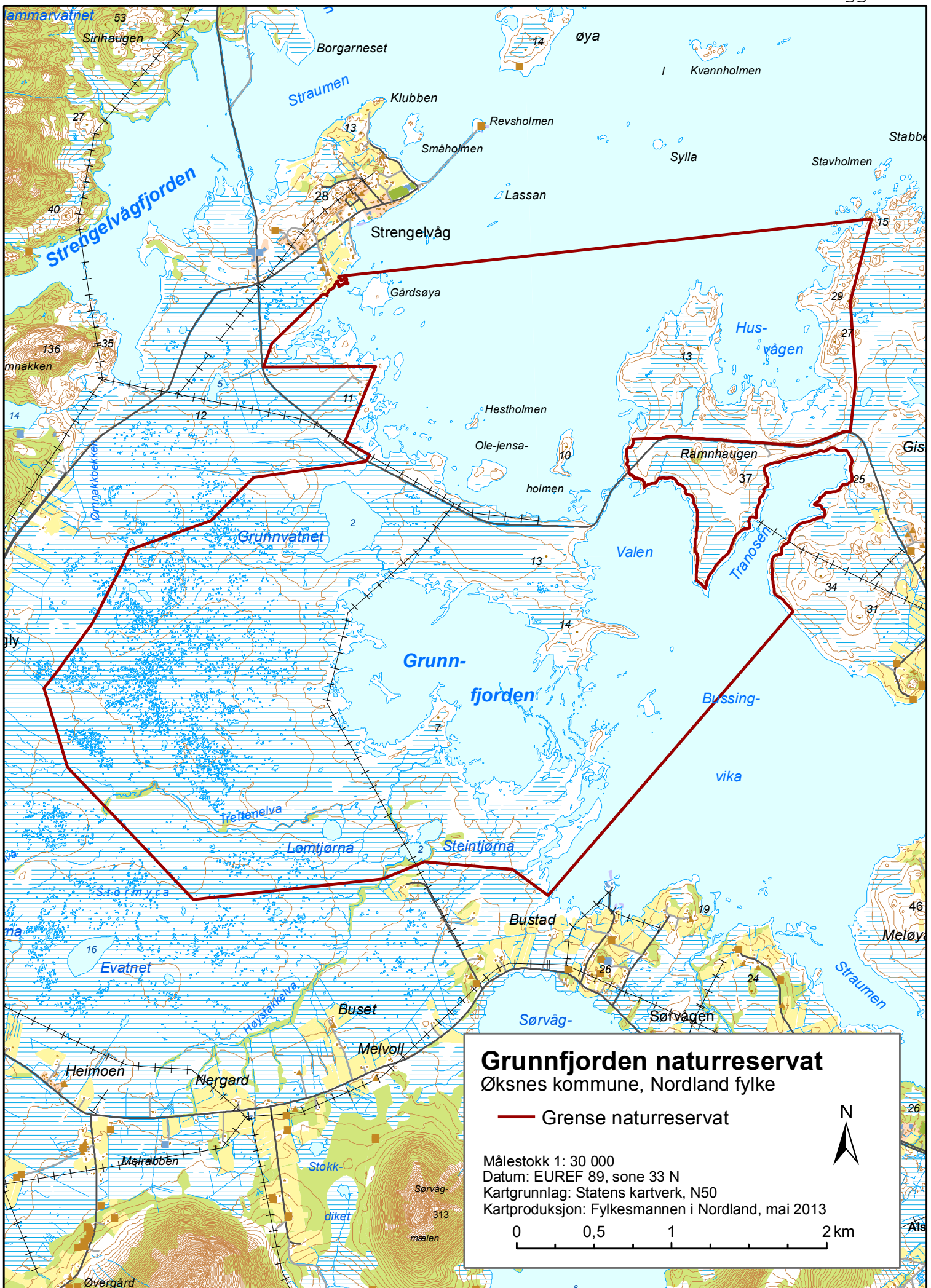
Krikkand

Auszug aus den Schutzbestimmungen der Naturschutzgebiete:

- Jegliche Vegetation (auch Tangel) im Wasser und an Land darf weder beschädigt noch zerstört werden.
- Die Tierwelt und die dazugehörigen Nistplätze und anderen Bauten dürfen nicht gestört bzw. zerstört werden.
 - Jagd und das Aufstellen von Fallen ist verboten. Jagd auf Schalenwild, Robben und das Fangen von Mink und Fuchs ist jedoch nach geltenden Vorschriften zugelassen.
- Hunde sind an der Leine zu halten.
- Technische Eingriffe sind nicht erlaubt und das Hinterlassen von Abfall ist verboten.
- Der Gebrauch von Modellflugzeugen, Modellbooten, Jetskis, Surfbrettern und das Aufstellen von Tarnungseinrichtung zum Fotografieren ist untersagt.
- Der Gebrauch von motorisierten Fahrzeugen ist an Land untersagt.

Die Bestimmungen hindern Sie jedoch nicht daran:

- Beeren und Pilze zu sammeln.
- Zu Angeln.

**VEDLEGG 4: HEKKENDE VÅTMARKSFUGLER REGISTRERT I GRUNNFJORDEN
 NATURRESERVAT REGISTRERT 7.-8. JULI 2010 (Larsen og Wergeland Krog, 2010)**

Strengelvågen omfatter de nordvestre delene av verneområdet; mellom Gårdsøya og Gimsøyvalen/Fjærneset, mens Husvågen er den nordøstre delen – fra Fjærneset til Båtneset. Stormyra inkluderer myrområdene helt øst til Steintjøna.

Art	Stor- myra	Grunn- vatnet	Grunn- vatnet Ø	Grunn- fjorden	Strengel- vågen	Hus- vågen	Bussing- vika	Totalt
Sangsvane	1 par	0-1 par						1+ par
Grågås				2 par	9-10 par			11-12 par
Gravand				11 ind.				?
Brunnakke	1 par							1 par
Krikkand	1 par				1-2 par			2-3 par
Stokkand	0-1 par			0-1 par	3-5 par		3 par	6-10 par
Stjertand NT				1 par				1 par
Toppand	2 par							2 par
Ærfugl				10-15 par	3-4 par		1 par	15-20 par
Siland			0-1 par	5-6 par	2-3 par		0-1 par	7-11 par
Smålom	22 par		1 par					23 par
Storlom NT		0-2 par						0-2 par
Tjeld				4 par	5 par	1 par	6 par	16 par
Sandlo							1 par	1 par
Heilo	12 par		2 par	4 par	2 par	2 par	2 par	24 par
Myrsnipe A	12 par			1 par	1 par		1 par	15 par
Enkeltebekkasin	2 par				1 par			3 par
Småspove	12 par	2 par	2 par		1 par	3 par		20 par
Storspove NT					1 par		1 par	2 par
Rødstilk A	7 par		1 par	12 par	2 par	1 par	2 par	25 par
Steinvender	1 par			5 par	2 par			8 par
Tyvjo NT	49 par		2 par			2 par		53 par
Hettemåke NT					1 par			1 par
Fiskemåke NT	8 par	2 par		3 par	11-12 par	2 par		26-27 par
Gråmåke		1 par		2 par	6 par		5 par	14 par
Svartbak A		1 par		20+ par	3 par	8 par	15 par	47 par
Rødnebbterne					1 par			1 par
Sum	132-133 par	6-9 par	8-9 par	66-73 par	54-61 par	19 par	37-38 par	326-344 par

I forbindelse med kartleggingen av våtmarksfugler ble også en del andre hekkende fuglearter observert: lirype, blåstrupe, steinskvett, heipiplerke, skjærpiplerke (A), lausanger, gråsisik, bergirisk (A) og sivspurv. I følge Vidar Carlsen, Strengelvåg, hekker også lappspurv i området.

A = norsk ansvarsart, dvs. at Norge har mer enn 25 % av den europeiske bestanden.

NT = «Nær truet» i henhold til norsk rødliste fra 2010.

VEDLEGG 5: BESTANDER AV SJØFUGL OG VÅTMARKSFUGL I GRUNNFJORDEN
NATURRESERVAT 1979 – 2010 (Larsen og Wergeland Krog, 2010)

- = ikke registrert.

Art	1974-1979 (Ellefsen m. fl. 1979)	1986 (Natur- base)	1991 (Naturbase)	2010	Bestandsutvikling/ kommentarer
Knoppsvane					Hekking på 1990- og 2000-tallet, registrert uten hekkeindikasjon i 2010
Sangsvane	Over-somrer			1+ par	Trolig flere hekkende par
Gravand				11 ind.	?
Krikkand				1-2 par	?
Stjertand NT	Fåtallig, hekker trolig			1 par	Stabil
Toppand				2 par	?
Ærfugl				15-20 par	?
Siland		3 ind.		7-11 par	?
Smålom	-			23 par	Økning, trolig betydelig
Storlom NT	Fåtallig, hekker		Registrert	0-2 par	Stabil?
Tjeld	Flere par			16 par	Trolig stabil
Sandlo	Flere par			1 par	Tilbakegang
Heilo				24 par	?
Myrsnipe A	Små antall			15 par	Trolig økning
Brushane VU	Vanlig, 2-3 spillplasser			-	Utgått som hekkefugl
Enkeltbekkasin				3 par	?
Småspove	Små antall			20 par	Stabil/økning?
Storspove NT				2 par	?
Rødstilk A	Små antall	24 ind.		25 par	Økning
Steinvender	Noen få par hekker			8 par	Økning?
Svømmesnipe	Sjelden hekkefugl			-	Forsvunnet som hekkefugl?
Tyvjo NT		162 ind.	Registrert	53 par	Trolig betydelig nedgang
Hettemåke NT	Hekker (årlig?)			1 par	Etablert i 1975 som hekkefugl, ikke registrert i 1986
Fiskemåke NT		421 ind.	Registrert	26-27 par	Kraftig tilbakegang
Gråmåke		14 ind.		14 par	Økning?
Svartbak A	2-3 par			47 par	Økning
Makrellterne VU	Hekker fåtallig			-	Forsvunnet som hekkefugl?
Rødnebbterne	Koloni	424 ind.	Registrert	1 par	Sterk tilbakegang

A = norsk ansvarsart, dvs. at Norge har mer enn 25 % av den europeiske bestanden.

NT = «Nær truet» i henhold til norsk rødliste fra 2010.

VU = «Sårbar» i henhold til norsk rødliste fra 2010

VEDLEGG 6: BEVARINGSMÅL FOR FUGL I GRUNNFJORDEN NATURRESERVAT

Art	Bevaringsmål hekkebestand	Kommentar
Sangsvane	1-2 par	
Stjertand NT	min. 1 par	
Ærfugl	min. 25 par	
Smålom	ca. 25 par	
Storlom NT	2 par	
Heilo	25 par	
Småspove	20 par	
Storspove NT	min. 2 par	
Myrsnipe	15 par	
Tyvjo NT	40-60 par	60 par i år med god næringstilgang
Fiskemåke NT	25-30 par	
Rødnebbterne	1-10 par	Antall vil variere, men mål at arten er til stede med en liten koloni.

NT = «Nær truet» i henhold til norsk rødliste fra 2010.

Overvintrende sangsvaner

100-150 individ bør ha tilhold i reservatet og nærliggende områder.

Statens hus

Moloveien 10

tlf: 75 53 15 00 || fax: 75 52 09 77

fmnopost@fylkesmannen.no

www.fmno.no

ISBN nummer: 978-82-92558-56-0

www.twitter.com/FMNordland || www.facebook.com/FylkesmannenNO